

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

OEAP1020 Esi- ja alkuopetuksen pedagoginen perusta/ Kevät 2022

Esiopetuksen pedagogiikka ja
siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen
31.01.2022

Jenni Salminen
KT, VO, Tutkijatohtori
Opettajankoulutuslaitos
jenni.e.salminen@jyu.fi

Tällä demolla kaksi kokonaisuutta. Aikatauluehdotus (suunnilleen):

- Klo 8:15–9:45
 - / Varhaiskasvatus lähtökohtana lapsen opinpolulla
 - / Esiopetuksen opetussuunnitelmallinen perusta, pedagoginen suunnittelu ja arviointi
- Klo 10:00–11:30
 - / Esiopetuksesta alkuopetukseen – siirtymän ja jatkumon tarkastelu eri näkökulmista

Mitä sinulle
tulee mieleen
kun puhutaan
esiopetuksesta?

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Esiopetus

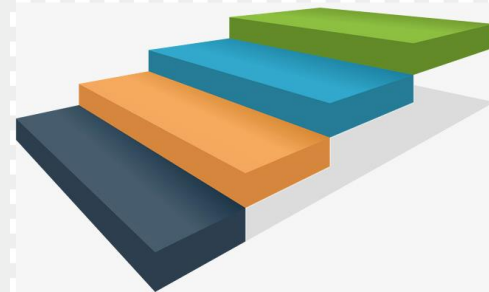

Millaisia
kokemuksia
sinulla on
esiopetuksesta?

	Institutionaalinen varhaiskasvatus ennen kouluikää		Perusopetus
Ikäryhmä	0–6-vuotiaat Varhaiskasvatus	6–7-vuotiaat Esiopetus	7–8-vuotiaat 1.–2. luokka
Opetussuunnitelman muoto	Valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman/ esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet luovat pohjan: a) paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien/ esiopetuksen opetussuunnitelmien laatimiselle, b) yksikkö/toimintamuotokohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien/ esiopetuksen opetussuunnitelmien laatimiselle ja c) lapsen yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman/ esiopetuksen oppimissuunnitelman laatimiselle.		Valtakunnalliset perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
Asiakirja	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018)	Esiopetuksen Opetussuunnitelman Perusteet (2014)	Perusopetuksen Opetussuunnitelman Perusteet (2014)
Lainsäädäntö	Laki Lasten päivähoidosta (36/1973) Asetus lasten päivähoidosta (239/1973) Varhaiskasvatustilaki (2018)	Perusopetuslaki (628/1998) Perusopetusasetus (852/1998) Perusopetuslaki (628/1998) Perusopetusasetus (852/1998)	
		Laki Lasten päivähoidosta (36/1973) Asetus lasten päivähoidosta (239/1973) Varhaiskasvatustilaki (2018)	
Ministeriö	Opetus- ja kulttuuriministeriö	Opetus- ja kulttuuriministeriö	
Ohjaus ja kehittäminen	Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen Opetushallitus (OPH) on vastuussa varhaiskasvatuksen sekä esi-, perus- ja muun koulutuksen kehittämisestä Suomessa.		
Valvonta (arviointi)	Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) on itsenäinen viranomainen, joka vastaa opetuksen ja koulutuksen kansallisesta arvioinnista. Arviointikeskuksen toimiala kattaa koko koulutusjärjestelmän varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen.		

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja kouluun

- Varhaiskasvatus on elinikäisen oppimisen jatkumon ensimmäinen vaihe
- Lapsi siirtyy tietoineen ja taitoineen opetusjärjestelmässä eteenpäin, opittu seuraa mukana
 - / Huomioitava lapsen kokonaisuus
 - / Myönteiset ja kielteiset kokemukset

- Varhaiskasvatuksen tavoitteet (10) säädetty laissa mm.
 - / edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia;
 - / tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista **kasvatuksen, opetuksen ja hoidon** muodostamaa **kokonaisuutta**, jossa **painottuu erityisesti pedagogiikka**.

Ikä	Osallistumisprosentti
Alle 1v	0,9 %
1v	36,8 %
2v	71,6 %
3v	84,3 %
4v	88,8 %
5v	90,9 %

Lähde: THL (2021). Varhaiskasvatus 2020 (Tilastoraportti 33/2021).

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143153/Tr32_21.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Vuorovaikutus, Kasvu ja Oppiminen (VUOKKO)

- Lasten kehitys on nopeaa varhaisvuosina
 - Myös akateemisten taitojen kehitys ja kumuloituminen alkaa varhain taaperoiässä
- Vuorovaikutus (mm. henkilöstö-lapsi) luo pohjan kasvulle, kehitykselle ja hyvinvoinnille.
- VUOKKO-tutkimus (Lerikkanen & Salminen, 2015-2019; Salminen, Lerikkanen & Torppa, 2021-2023)
 - 2-3- ja 5-6-vuotiaat lapset päiväkodeissa
 - 1.-3. luokat perusopetuksessa

Varhaiset kielelliset taidot

Kirjainten nimeäminen (29 kirjainta)

VIIVI (Lyytinen, H., Erskine, J., Hämäläinen, J., & Torppa, M., 2015)

- ▶ Aloitus: lapsen oman nimen alkukirjaimesta
- ▶ Lapset keskimäärin **35 kk** (SD = 3.41)

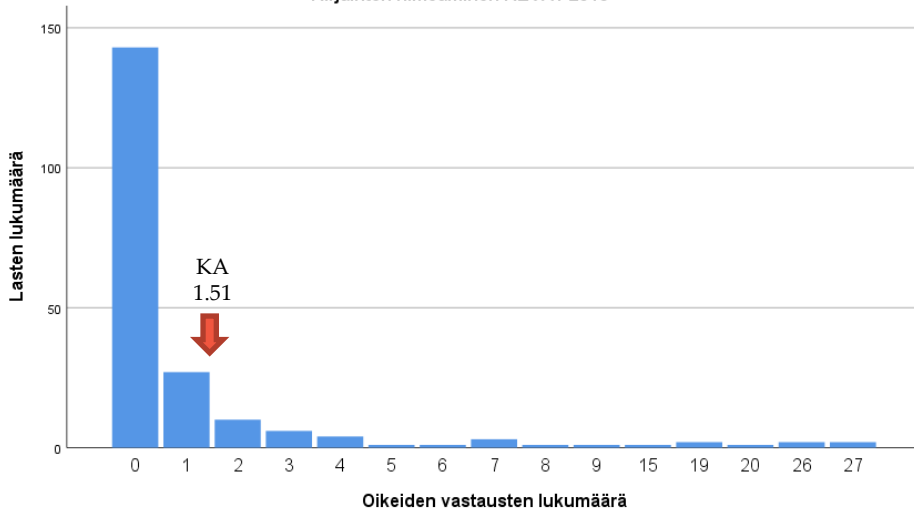
Varhaiset kielelliset taidot

Kirjainten nimeäminen (29 kirjainta)

ARMI (Lerkkänen ym., 2006)

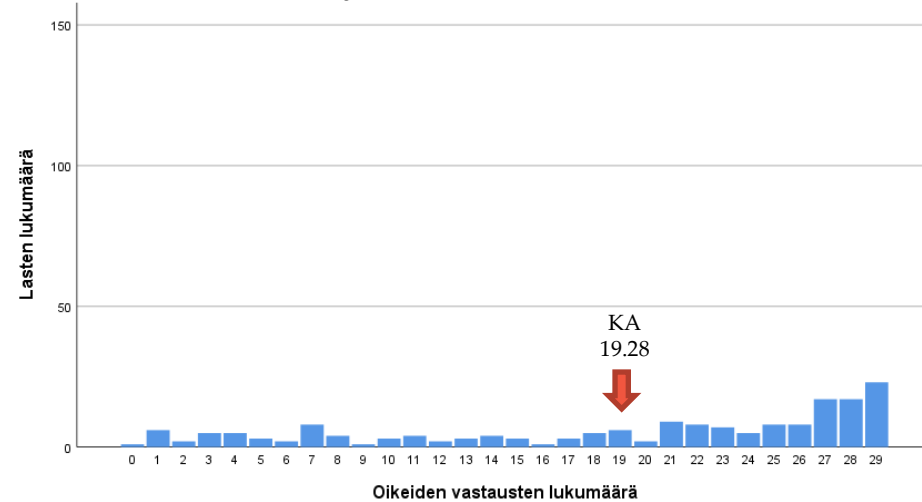
- ▶ Käydään läpi kaikki aakkoset
- ▶ Lapset keskimäärin **71 kk** (SD = 3.55)

Kirjainten nimeäminen KEVÄT 2016

(n = 205; Ka = 1.51; SD = 4.55)

Kirjainten nimeäminen KEVÄT 2019

(n = 175; Ka = 19.28; SD = 9.16)

VUOKKO: 6-vuotiaat, esiopetuksen aloitusta edeltävä kevät

Varhaiset kielelliset taidot

Lukutaito (10 sanaa)

ARMI (Lerikkanen ym. 2006)

- ▶ Katkaisuraja 3 virhettä
- ▶ Lapset keskimäärin **71 kk** (SD = 3.55)

	Sanan oikein lukeneiden lasten lkm	Lasten lkm joilta kysyty
ISÄ	52	175
TALO	53	175
AUTO	57	175
METSÄ	42	106
NÄKEE	39	60
KAUNIS	41	57
IKKUNA	37	43
PATSAS	39	42
PIHLAJA	30	42
KUHANKEITTÄJÄ	27	41
Lapsi ei osannut lukea yhtään sanaa		111 lasta
n. 15 % lapsista osasi lukea kaikki sanat.		

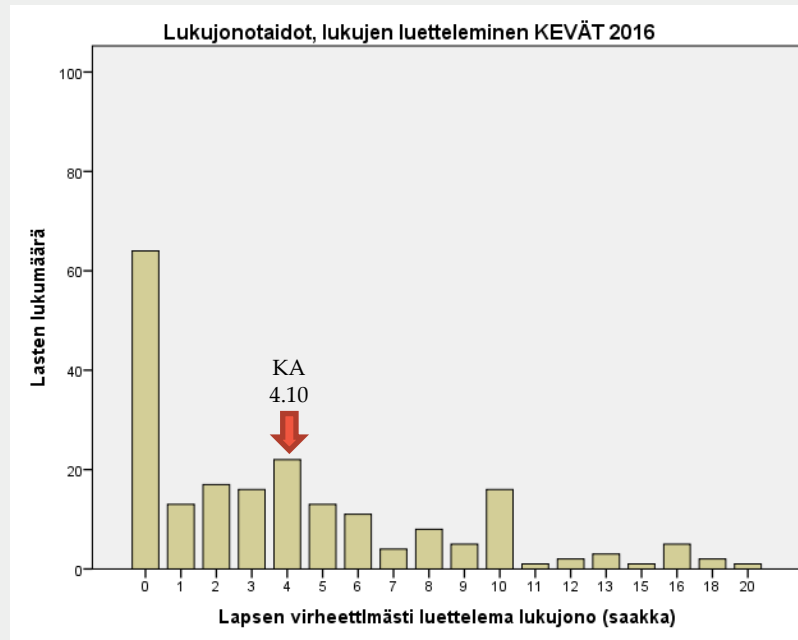
Varhaiset matemaattiset taidot

Lukujonotaidot: lukujen luetteleminen

Hannula & Lehtinen (2005)

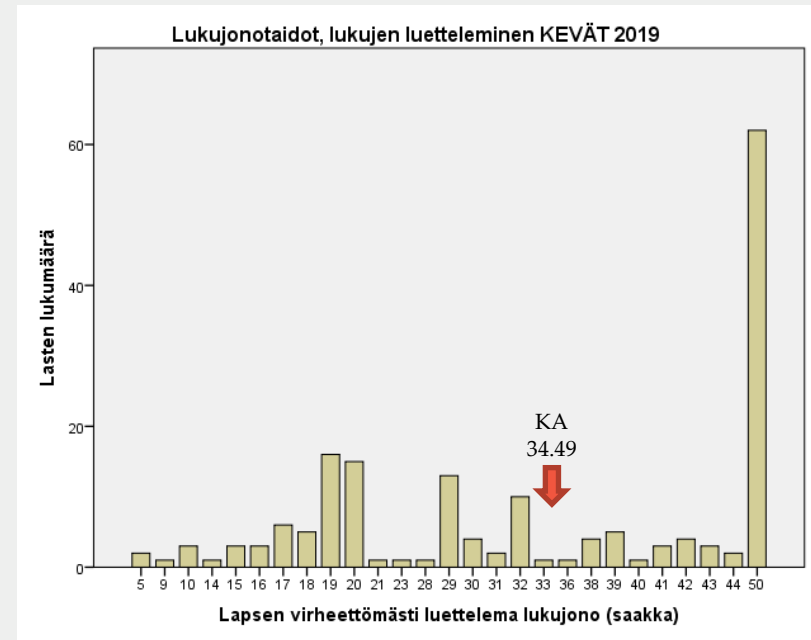
"Kuinka moneen sinä osaat laskea?
Aloita yhdestä ja jatka niin pitkälle kuin
osaat."

N. 3-vuotiaana...

(n = 204; Ka = 4.10; SD = 4.47)

N. 6-vuotiaana...

(n = 173; Ka = 34.49; SD = 14.00)

Esiopetusikäinen lapsi

- Samantyyppinen itsenäistymisvaihe kuin 3-vuotiailla: itsenäisyys \leftrightarrow turva, huolenpito, hyväksyntä
- Motorisesti lapsi hallitsee liikkeensä jo varsin hyvin, mutta saattaa välillä olla kömpelökin
- Sosiaaliset suhteet:
 - / Kaverit ovat tärkeitä, samoin leikki
 - / Lapsi pystyy toimimaan ryhmässä

- Vaikka lapsi on jo kasvamassa koululaiseksi, itsesäätelytaidot ja tunteiden säätely ovat vasta kehittymässä
 - / Esiopetuksessa harjoitellaan kuuntelemista, kysymistä, vastaamista, sääntöjen noudattamista, yhdessä toimimista oman vuoron odottamista ja hallitsemaan pettymystä.
- Lasta kiinnostavat numerot ja kirjaimet
- Kielellinen kehitys: Lapsen puhe alkaa olla kieliopillisesti melko oikeaa ja selvää.
- Ajattelu kehittyy, kysely, 'suurien kysymysten esittäminen'

Esiopetus Suomessa

- Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat:
 - / Suomen perustuslakiin,
 - / perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen,
 - / oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä
 - / **Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014)**
 - / **Vuosina 2021–2024 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteisiin (2021)**

Esiopetuksesta yleisesti 1/3

- Esiopetuksen laajuus on **vähintään 700 tuntia vuodessa** eli keskimäärin **neljä tuntia päivässä**. Päivään saa kuulua enintään viisi tuntia esiopetusta
 - / Lapsella on oikeus esiopetukseen
- Opetuksen lisäksi oppimateriaalit ovat **maksuttomia**
- Lisäksi esiopetuksessa lapset ovat **oppimisen tuen ja kuljetusedun piirissä**

- Esiopetus muuttui **velvoittavaksi 1.8.2015**
- **Huoltajan** on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan

Toiminnan muoto	Osallistumisprosentti
6v esiopetus	99 %
6v täydentävä varhaiskasvatus	81,7 %

Esiopetuksesta yleisesti 2/3

- Kunta on **velvollinen järjestämään** sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta
- Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään oppivelvollisuuden alkamisvuonna esiopetusta oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka tämän lain 27 §:n nojalla aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin.

- Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodeissa ja kouluissa.

- / n. 11 % koulun esiopetuksessa; 89 % varhaiskasvatuksen esiopetuksessa
- / Täydentävä varhaiskasvatus
- / Moninaisuus käytännön järjestelyissä
- / Samankaltaisuus lapsen kokemuksessa sisällöllisesti (esim. vuorovaikutuksen laatu)

Kauppinen & Alasuutari (2018)

Suomen kunnissa on käytössä suuri määrä erilaisia esiopetuksen opetuksen ja hoidon kokonaisuuksia.

Lasten ja perheiden tarpeista lähtevä vaihtelu: Osa lapsista osallistuu pelkkään esiopetukseen (noin 4 tuntia päivässä), osa tarvitsee sen lisäksi varhaiskasvatusta aamuisin ja iltapäivisin ja osa esiopetuksen lisäksi ympärivuorokautista vuorohoitoa.

Järjestämisen tavoista aiheutuva vaihtelu lasten päivissä. Lasten päivä esiopetuksessa saattaa rakentua useammasta osasta.

Lapsiryhmä, sitä ohjaavat ja opettavat aikuiset sekä palvelupaikka saattoivat vaihtua jopa kolme kertaa päivän aikana.

Esiopetuksen toteuttaminen

- Esiopetuksesta vastaa varhaiskasvatuksen opettaja (väh. KK) tai luokanopettaja (KM). Varhaiskasvatuksen sosionomilla ei ole lähtökohtaisesti kelpoisuutta opettaa esiopetuksessa.
- Henkilöstömitoitus päiväkodissa annettavassa esiopetuksessa noudattaa varhaiskasvatuksen säädöksiä (1:7). OKM on antanut suosituksen koulussa annettavan esiopetuksen ryhmäkoosta: yhden opettajan esiopetusryhmässä saa olla enintään 13 lasta tai 20 lasta, jos ryhmässä on toinen koulutettu aikuinen.
- Toiminta pääsääntöisesti aamupäivällä n. klo 9-12 tai 8.30-11.30. Täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuvilla 'päivä jatkuu' varhaiskasvatuksessa
- Useimmiten omat esiopetusryhmät, mutta usein ryhmässä myös nuorempia.
- Materiaalien, esim. eskarikirjojen käytöstä, voidaan päättää toimintamuoto/päiväkotitasolla.

Esiopetuksen tavoite

(Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 13)

- Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan **tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen** sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.
- Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta **parantaa lasten oppimisedellytyksiä**.
 - / Kolmiportainen tuki
- Esiopetuksella on myös **sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä** ja opetuksen tulee turvata riittävä **yhdenvertaisuus** koko maassa.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun elokuun 2021 alusta toukokuun 2024 loppuun. Kokeiluun tulevat kunnat on valittu tammikuussa 2021. Kuntien sisältä valitaan myöhemmin kaksivuotista esiopetusta järjestävät kokeilutoimipaikat.

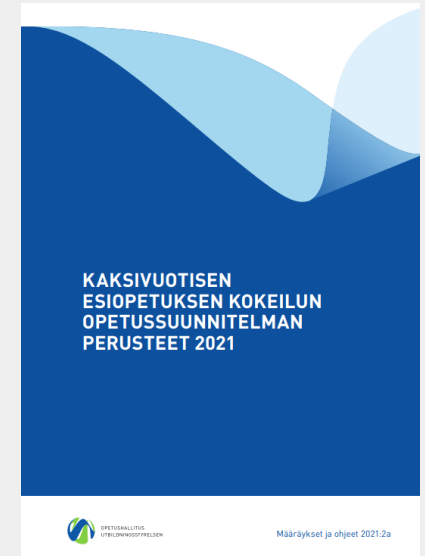
Kuntia, joissa järjestetään kaksivuotista esiopetusta elokuusta alkaen, on 105. Näiden kuntien lisäksi on valittu kokeilukuntia, jotka eivät järjestä kaksivuotista esiopetusta, mutta toimivat verrokkikuntina.

Kokeiluun valittiin kokeilulain (1046/2020) mukaisesti satunnaisotannalla kuntia tai kunnista koostuvia alueita. Kokeilutoimipaikat sekä koe- ja verrokkiryhmän lapset päätetään myöhemmin alkuvuonna 2021.

Kokeilu kohdistuu vuonna 2016 ja 2017 syntyneisiin lapsiin.

Kokeilu tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen nivelvaiheiden kehittämisessä.

Kokeiluun osallistuu arviolta yhteensä 10 000 vuosina 2016 tai 2017 syntynyttä lasta. Verrokkiryhmä mukaan luettuna lukumäärä isompi.

**Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet (2021)
Käytössä 2021–2024.**

KAKSIVUOTISEN ESIOPETUKSEN KOKEILUN TARKOITUKSENA ON

- vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa
- kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta
- selvittää varhaiskasvatuksen sekä esi- ja alkuopetuksen välisiä jatkumaita
- selvittää perheiden palveluvalintoja
- saada tietoa kaksivuotisen esiopetuksen vaikutuksista lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiin, sosiaalisiin taitoihin ja terveen itsetunnon muodostumiseen.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu on osa opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeusoppia -kehittämisohjelmaa.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun arviointitutkimus 2021-2025: ESKO-hanke. Aalto yliopisto yhdessä Jyväskylän, Helsingin ja Turun yliopistojen kanssa. 35 000 lasta.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet monitasoisena ilmiönä

Kansallisen OPSin henki siirtyy käytännön työhön

Valtakunnallinen taso: Esiopetuksen Opetussuunnitelman Perusteet (2014)

Paikallinen taso: Kunnan tai kaupungin esiopetussuunnitelma

(Yksikkö/ Ryhmätaso: Esiopetusyksikön/ esiopetusryhmän esiopetussuunnitelma)

Kunnan tai kaupungin määritettävissä missä määrin suunnitelma on seudullinen ja missä määrin yksikkökohtainen

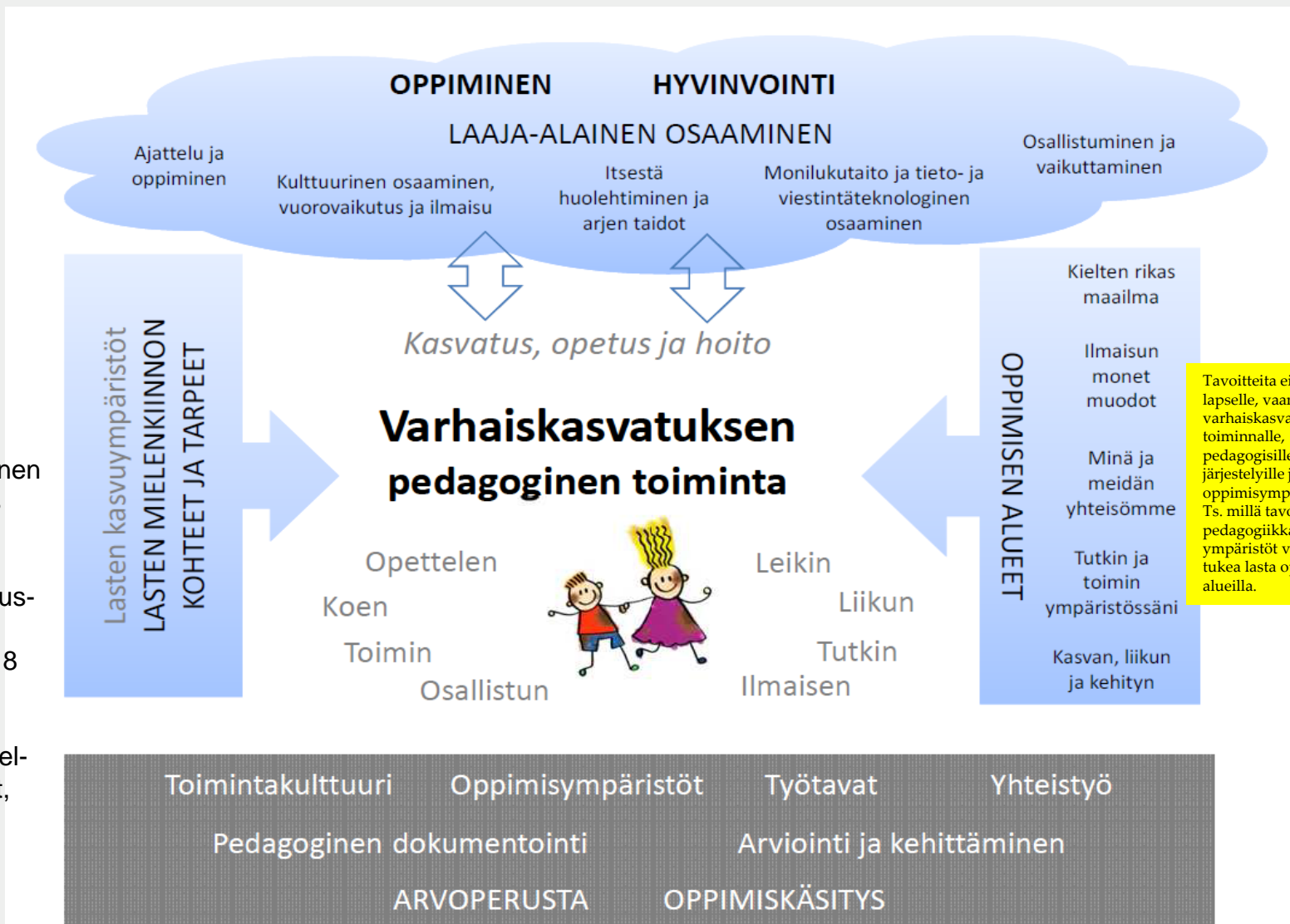

Lapsen yksilöllinen oppimissuunnitelma

(laaditaan yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa jokaiselle lapselle esiopetuksessa)

OPSin variaatiot, omintakeisuus, paikallisuus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagoginen kokonaisuus

KUVA:
30.9.2016
Pia Kola-Torvinen
Opetushallitus

Sisällöt:
Varhaiskasvatus-
suunnitelman
perusteet, 2018

Esiopetuksen
opetussuunnitel-
man perusteet,
2014

Tavoitteita ei aseteta lapselle, vaan varhaiskasvatuksen toiminnalle, pedagogisille järjestelyille ja oppimisympäristölle. Ts. millä tavoin pedagogiikka ja ympäristöt voivat tukea lasta oppimisen alueilla.

Oppimisen alueet- oppimiselle asetetut yhteiset tavoitteet

1) Ilmaisun monet muodot

Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden** sekä **suullisen ja kehollisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla.

2) Kielen rikas maailma

Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten kielellisten taitojen kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista (**Suomi/Ruotsi/Saame/viittomakieli** ja **vieraisten kielten havainnointi**).

3) Minä ja meidän yhteisömme

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään **historiallisesta** ja **yhteiskunnallisesta** sekä **etiikan** ja **katsomusten** näkökulmista.

4) Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen opettelussa** sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa.

5) Kasvan ja kehityn

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden** sekä **turvallisuuden** näkökulmista.

Laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet

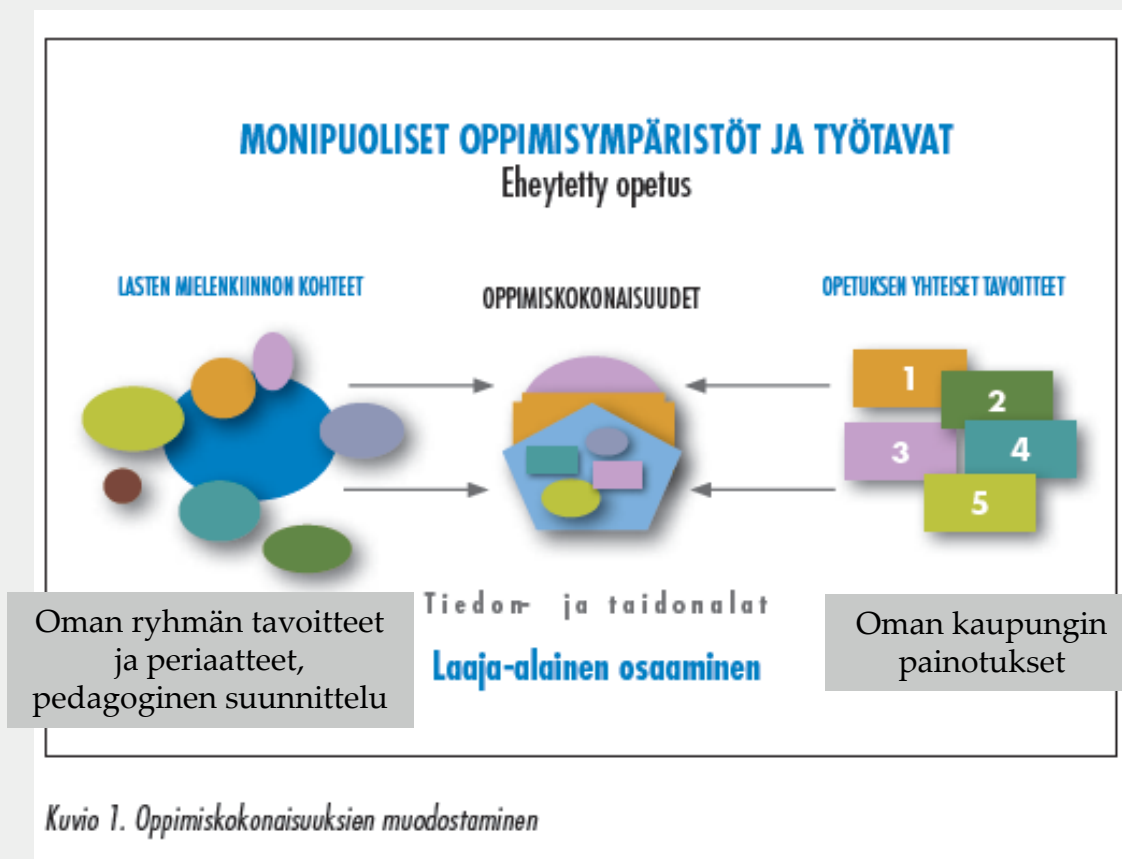
- ajattelu ja oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- Monilukutaito
- tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- osallistuminen ja vaikuttaminen

Oppimiskokonaisuudet ja oppimisen yhteiset tavoitteet

Esiopetus on luonteeltaan **eheyttä opetusta**, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista.

Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet

Esimerkki oppimiskokonaisuuden rakentamisesta

Oman ryhmän tavoitteet ja periaatteet,
pedagoginen suunnittelu

Opsin ja oman
kaupungin
painotukset

Lasten mielenkiinnon kohteet

Oppimiskokonaisuus

- Retki kirjastoon lainaamaan avaruuskirjoja
- Planeettoihin tutustuminen kädentaitojen kautta
 - / Omien planeettojen ja avaruusraketin askartelu
- Avaruusseikkailu draaman keinoin
- Kotiläksy: esim. tiedonhaku yhdessä vanhemman kanssa
- Avaruusaiheinen kirja nukkarisatuna
- Leikkimateriaalin tarkastelu
 - Näyttely muille päiväkotiryhmille

Esiopetuksen tavoitteet

Tutkin ja toimin
ympäristössäni

Kielen rikas
maailma

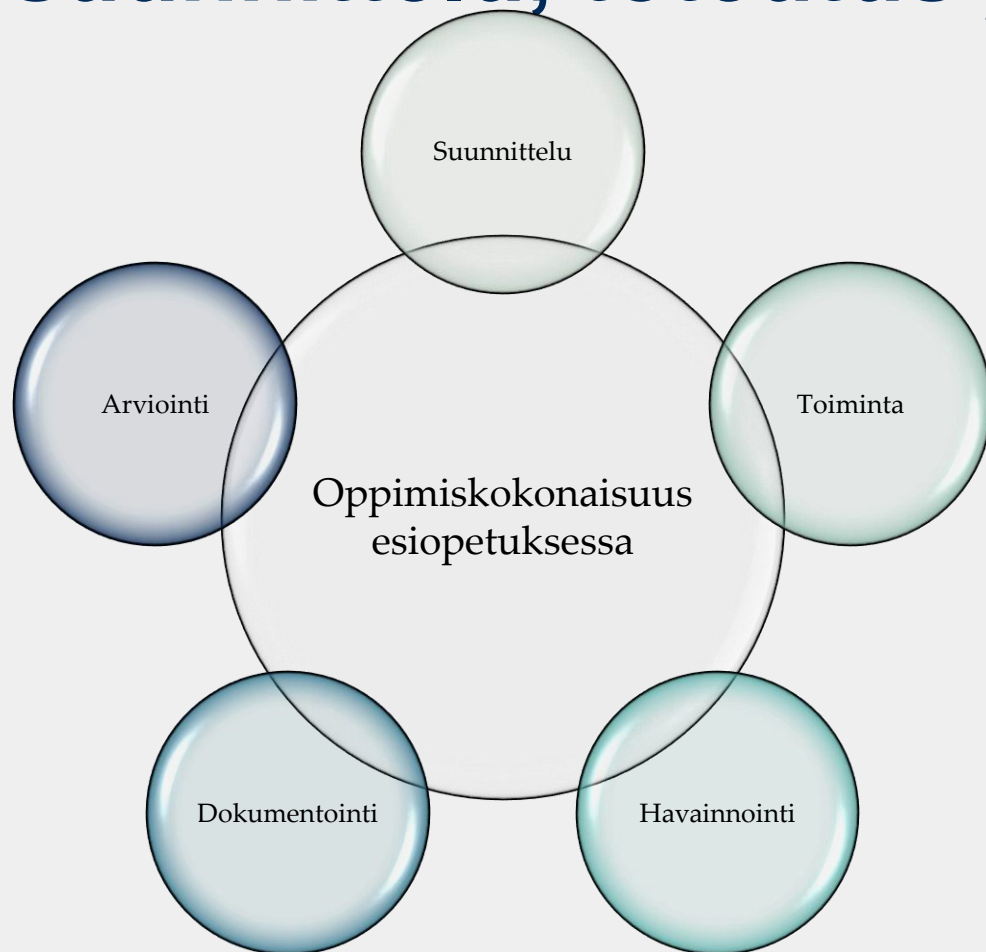
Ilmaisun monet
muodot:
kuvallinen ilmaisu,
draama

Minä ja meidän
yhteisömme

Eheyttävä opetus!

Oppimiskokonaisuus, toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi

- **Suunnittelun lähtökohtana** lasten ideat ja lapsiryhmän tarpeet ja esiopetuksen tavoitteet
- Riittävän konkreettiset tavoitteet **toiminnalle**, jotka helpottavat myös arviointia.
- **Havainnointi** toiminnan aikana, esim. eskarin arki materiaalia hyödyntäen. Positiiviset havainnot tärkeitä! Oppimisen sanallistaminen!
- **Dokumentointi**, esim. lasten omiin kansioihin. Dokumentointi myös arvioinnin tueksi.
- **Arviointi**: saavutettiinkö tavoitteet, mitä tekisin toisin.
 - / Arvioinnissa huomio ryhmään ja yksittäiseen lapseen. Esim. Lasten mukaan ottaminen arviointiin: esim. Mitä opit?
 - / Arviointi helpottaa suunnittelua jatkossa.
- Oman toiminnan arviointi.

Auli Hannula puheterapeutti
 Anitta Hiekkataipale toimintaterapeutti
 Eeva-Liisa Liimatainen psykologi
 Minna Laiho erityislastentarhanopettaja
 Pirjo Santanen erityislastentarhanopettaja

Eskarin Arki

1. SOSIOEMOTIONAALISET TAIDOT	19
1.1. VARHAINEN VUOROVAIKUTUS	19
1.2. KIINTYMYSSUHDETEORIA.....	19
1.3 SOSIAALINEN KEHITYS.....	22
1.4. LAPSEN LUONTAINEN TEMPERAMENTTI.....	23
1.5 VÄKIVALTA, AGGRESSIO JA TEMPERAMENTTI – MITÄ ON AGGRESSIO?	24
1.6 LAPSEN KASVATUKSEN KUNTOUTTAVIA ELEMENTTEJÄ	26
1.7. PÄIVÄHOIDON KEINOJA JA TOIMINTATAPOJA LAPSEN TUKEMISEEN	26
2. KÄDEN KÄYTTÖ JA SILMÄ- KÄSIYHTEISTYÖ	28
2.1 KÄDEN KÄYTTÖ	28
2.2 KYNÄOTE	28
2.3 KYNÄNJÄLKI.....	28
2.4 SAKSIEN KÄYTTÖ.....	28
3. HAHMOTTAMINEN	29
3.1 TUNTOAISTIIN PERUSTUVA HAHMOTTAMINEN.....	29
3.2 NÄKÖÖN PERUSTUVA HAHMOTTAMINEN	29
3.3. OMAN KEHON HAHMOTTAMINEN	29
3.4 KUULOON PERUSTUVA HAHMOTTAMINEN	29
4. TYÖSKENTELYTAIDOT	30
4.1 ISTUMINEN PÖYDÄN ÄÄRESSÄ JA LATTIALLA	30
4.2 TARKKA-AVAISUUS JA TOIMINNAN OHJAUS	30
5. KOKONAISMOTORIIKKA JA TASAPAINO	34
5.1 RYÖMIMINEN	34
5.2 KONTTAAMINEN	34
5.3 KÄVELY	34
5.4 JUOKSU	35
5.5. VUOROASKELLUS PORTAISSA	35
5.6 VARVASTAMINEN.....	35
5.7 KIIPEILY, ROIKKUMINEN.....	35
5.8 TASAHYPPY	35
5.9 HAARA-PERUSHYPPY	35
5.10 HIIHTOHYPPY	35
5.11 RISTI-ASKELLUS.....	35
5.12 VIIVAA PITKIN KÄVELY	36
5.13 YHDELLÄ JALALLA SEISOMINEN	36
5.14 KUPERKEIKKA ETEENPÄIN	36
6. PALLON KÄSITTELYTAIDOT	37
6.1 PALLON KÄSITTELY	37
6.2 PALLON KIINNIOTTO	37
6.3 PALLON HEITTÄMINEN	37
6.4 PALLON POTKAISEMINEN	37

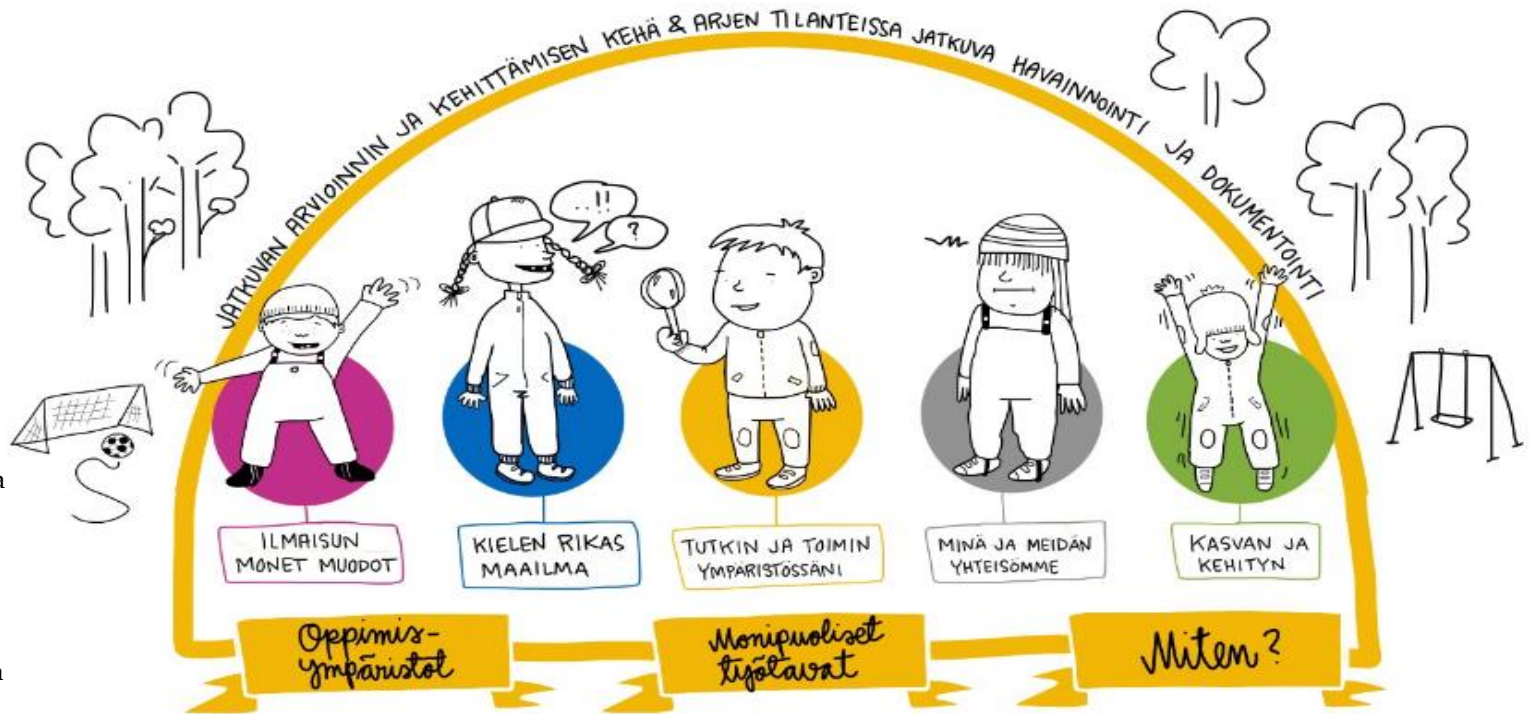
7. LUKIVALMIUDET	34
7.1 KIRJAINTEEN NIMEÄMINEN JA TUNNISTAMINEN	34
7.2 ALKUÄÄNTEEN EROTTELU	34
7.3 TAVUTTAMINEN.....	34
7.4 NIMEÄMINEN	35
7.5 KUULOMUISTI.....	35
7.6 ÄÄNTEIDEN YHDISTÄMINEN	35
7.7 RIIMITTELY	35
8. KÄSITTEIDEN KARTOITTAMINEN	35
8.1 SIJAINTIKÄSITTEET	35
8.2 OMA IKÄ.....	35
8.3 VASTAKOHDAT	35
8.4 AJANKÄSITTEET	36
8.5 SANALLISEN OHJEEN NOUDATTAMINEN.....	36
8.6 LOOGISET SARJAT.....	36
8.7 YLÄKÄSITTEET	37
8.8. VÄRIT	37
9. MATEMAATTISET VALMIUDET	37
9.1. SUHTEIDEN YMMÄRTÄMINEN	37
9.2. LUKUJONOTAIDOT	38
9.3. GEOMETRIA	39

Käsikirja ja siihen liittyviä tukitoimia
 esiopetuksen arkeen, havainnointilomake ja
 laajennettu havainnointilomake.

Työkalupakissa on neljä osa-aluetta:

- Sosioemotionaaliset taidot
- Hahmottaminen ja motoriikka
- Kielelliset taidot ja lukivalmiudet
 - o Suomi toisena kielenä
- Matemaattiset valmiudet

Jyväskylän ESIOPETUSSUUNNITELMA

Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja opetuksen järjestämisessä **kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita.**

Oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiä ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tietoa- ja viestintäteknologiaa.

Esiopetuksessa toiminnallinen oppiminen tapahtuu **leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden ja itseään ilmaisten.**

Jyväskylä ESIOPETUS SUUNNITELMA

Esiopetuksessa hyödynnetään erilaisia havainnoinnin työkaluja, kuten esimerkiksi Eskarin arki-materiaalia, joiden avulla henkilöstö tunnistaa oppimisvaikeuksiin liittyviä riskitekijöitä, sekä tukee lasta. Erilaisen materiaalin avulla helpotetaan havaintojen tekemistä, arviointia ja tavoitteiden asettamista. Havainnoista keskustellaan huoltajien kanssa. Monipuolisia työtapoja ja oppimisympäristöä muokataan lasten tarpeiden mukaan. Tarvittaessa tehdään monialaista yhteistyötä eri asiantuntijatahojen kanssa.

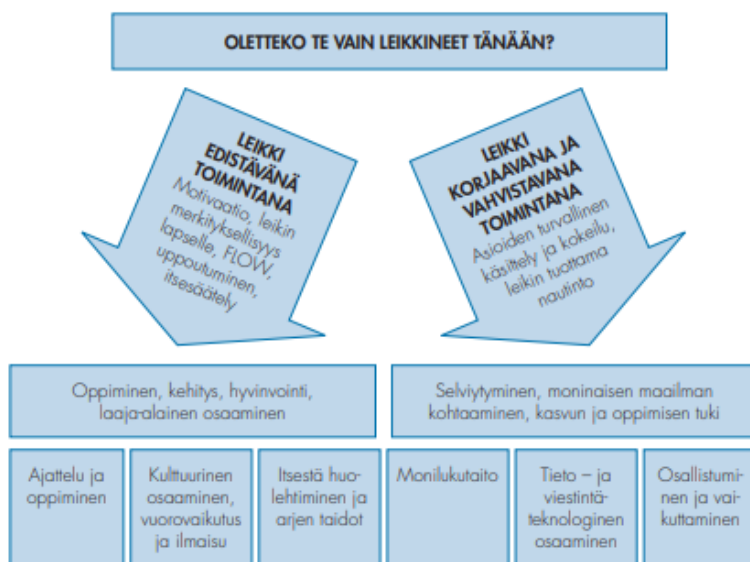

Leikillä on keskeinen merkitys esiopetuksessa

Leikki esiopetuksessa -tukimateriaali

Opetushallitus on julkaissut Leikki esiopetuksessa -materiaalin. Tukimateriaalissa vastataan muun muassa kysymyksiin mitä leikki on, miksi leikki on tärkeää esiopetuksessa ja miten toteuttaa esiopetusta leikkien. Mukana on myös **esimerkkejä leikeistä ja leikkiprojekteista**.

Kuva 1. "Oletteko te vain leikkineet tänään?" – Leikin merkitys yksilön kehityksen näkökulmasta.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/materiaalia-esiopetuksen-toteuttamisen-tueksi>

Vuorovaikutus luo pohjan oppimiselle ja hyvinvoinnille

Opettajan ja lasten välisen vuorovaikutuksen merkitys esiopetusikäisten lasten:

- Akateemisille taidoille ja motivaatiolle (mm. Lerkkanen ym., 2016; Pakarinen ym., 2011; Salminen ym., 2017)
- Sosiaalisille taidoille (Siekinen ym., 2013, Pakarinen ym., 2020).

Vuorovaikutus luo pohjan myös yhteenkuuluvuuden tunteelle, sosiaaliselle vuorovaikutukselle (social life) ja osallisuudelle (Salminen, 2013a & b) → merkitys koululaisen rooliin kasvussa.

Theme	Theme 1: managing children's peer relations	Theme 2: promoting the coherence of the group	Theme 3: supporting an individual child as a part of the group	Theme 4: discussing friendship and respectfulness
<i>Theme description</i>	Teacher provides support for learning socially appropriate behaviour within peer relationships by modelling, sensitively scaffolding or by directly encouraging children to cooperate	Teacher aims to keep the group coherent and functioning according to common rules, fairness and the esprit de corps (i.e. the common spirit existing in the group)	Teacher enables the parallel between individual and group work dynamics	Teacher deals with issues of friendship, respect or empathy as clear themes in the structured learning session
<i>Composition of the group</i>	Pairs or small groups of less than four children	Whole group of children or small groups of more than five children	Individual child in relation to the whole group	Whole group
<i>Connecting aspect of social life</i>	Child-child relationships, modelling, management	Social rules, feeling of 'us', management, organisation	Individual attention, knowing one's peers, acceptance	Friendship, empathy, social responsibility
<i>Prevalence (no. of coded extracts within themes)</i>	<i>n</i> = 76	<i>n</i> = 54	<i>n</i> = 29	<i>n</i> = 11
<i>Observed in classrooms</i>	17/20	16/20	15/20	7/20

Arviointi varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

- On moninaista ja sitä toteutetaan eri tasoilla, eri toimijoiden toimesta ja näkökulmasta
- Varhaiskasvatuslain ja vasun/eopsin toteuttamisen arviointi
- Varhaiskasvatuksen- ja esiopetuksen järjestäjän toteuttama arviointi
- Yksikkötason arviointi
- Yksilö- ja tiimitason arviointi, henkilöstön itsearviointi
- Yksilötason arviointi, varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien toteutumisen arviointi.

Eroja ja yhtäläisyyksiä arviointiin perusopetuksessa

- Lapsen arviointi
- Itsearviointi
- Kehittävä arviointi

Keskustellaan yhdessä

Mitkä tuntuvat keskeisiltä risteämiskohdilta alkuopetuksen kanssa?

Mikä tuntuu tutulta? Onko jokin toimintatapa tai periaate vieraampi?

Mitä otat mukaan omaan esi- ja alkuopettajan repertuaariisi?

Kahvi-/ jaloittelutauko...

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen

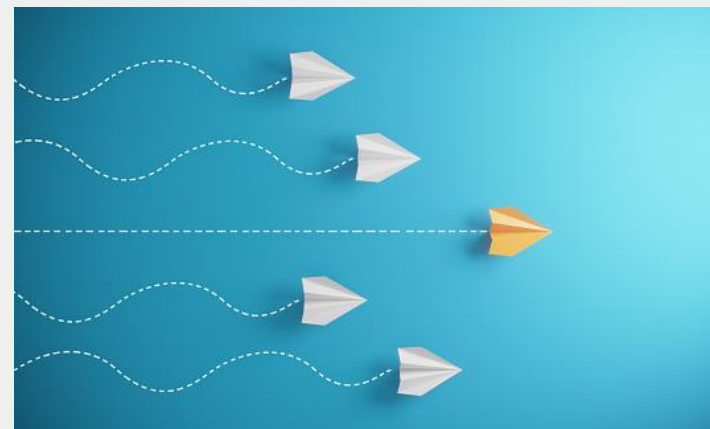
Sisällöt

- Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen merkitykselliset toimijat ja osapuolet → siirtymän sujuvuus rakentuu näiden osapuolten yhteisvaikutuksena
- Tutkimusperustainen katsaus siihen, mikä merkitys sujuvalla siirtymällä on lasten kehitykseen ja kouluun sopeutumiseen
- Kansalliset ja paikalliset linjaukset, jotka vaikuttavat esi- ja alkuopetukseen
- Lapsituntemus ja ammatillinen yhteistyö siirtymässä

Siirtymät varhaisella opinpolulla – jatkuvuuden tae?

- Siirtymä, jatkumo, nivelvaihe...
- Monta nimitystä, yksi tavoite = Lapsen varhaisen kehityksen ja oppimisen jatkuvuus ja koherenssi
 - / Yksittäisen päivän sisällä
 - / Ajan kuluessa
- Horisontaaliset siirtymät
- Vertikaaliset siirtymät

Siirtymät varhaiskasvatuksessa

- Lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa
 - / Siirtymä kotoa perhepäivähoitoon tai päiväkotiin
- Varhaiskasvatuksen sisäiset siirtymät
 - / Esim. “pienten ryhmästä isojen ryhmään”, “talon toiseen päähän”
- Viisivuotiaat “Viskarit”

Lapsen kumuloituvat
kokemukset!

Hallitusohjelma 2020-2022

- Joustavat siirtymät esiopetuksesta perusopetukseen
- KARVI
 - Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilut – kolme vaihetta.
 - Viisivuotiaiden pedagogiikan erityispiirteet
- Kaksivuotinen esiopetus –kokeilu (2021–2024)
→ tutkimus kokeilun vaikuttavuudesta (mm. taidot + kokemukset haastatellen)

TAVOITE 4

LAATUKRITEERIT JA DIGITAALINEN LAADUN ARVIOINTIJÄRJESTELMÄ

5-VUOTIAIDEN PEDAGOGIIKAN TILANNEKUVA

VARHISTETAAN JOHTAMISEN TUKEA JA VERKOSTOITUMISTA

RAHOITUS 2020-2022
10
MILJOONAA EURAA

SELVITETÄÄN JOHTAMISEN NYKYTILANNE

JOHTAMISEN TÄYDENNYSKOUKULUSOHJELMA

TUETAAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMIEN JOHTAMISTA

PARANNAMME VARHAISKASVATUKSEN LAATUA

Varhaiskasvatuksen laatua tuetaan luomalla varhaiskasvatuksen laatu-kriteerit ja digitaalinen laadun arviointijärjestelmä.

Viisivuotiaiden pedagogiikasta luodaan tilannekuva. Lisäksi valmistellaan hanke tukemaan varhaiskasvatussuunnitelmien paikallista johtamista, toteutumisen seurantaa, sekä pedagogiikan arviointia ja kehittämistä.

Laadukas ja tasa-arvoinen varhaiskasvatus tarvitsee ammattitaitoiset ja sitoutuneet johtajat. Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytilanteesta tehdään selvitys. Lisäksi toteutetaan johtamisen täydennyskoulutusohjelma ja sen pilotointi.

**OIKEUS
OPPIA**

TASA-ARVOINEN ALKU OPINPOLLILLE

**VARHAIS-
KASVATUKSEN
LAADUN JA TASA-ARVON
KEHITTÄMISOHJELMA 2020-2022**

TAVOITE 3

ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN JOUSTAVAMMIIN JA YKSILÖLLISEMMIN

RAHOITUS 2020-2022
30
MILJOONAA EURAA

LAAJENNETAAN MAKSUTTOMAN VARHAISKASVATUKSEN KOKEILUA

SELVITETÄÄN KAKSIVUOTISTA ESIOPETUSTA

LUOMME OPPIMISELLE JOUSTAVAMMAN ALUN

Varhaista perustaitojen oppimista parannetaan luomalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus.

Lisäksi toteutetaan kaksivuotisen esiopetuksen pilotti ja laajennetaan viisivuotiaiden lasten maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua.

*KARVI = Kansallinen Koulutuksen Arviointikeskus

Siirtymät varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen kouluun

- Eskarilaiseksi, esim.
 - PK-ryhmä/pph → PK:n eskariryhmä
 - PK-ryhmä/pph → Koulussa toimiva eskari
 - PK-ryhmä/pph → Koulun eskari-eppu yhdysluokka jne...
- Koululaiseksi, esim.
 - PK:n eskariryhmä → 1.luokka
 - Eskariryhmä koululla → 1.luokka
 - Eskari-1(-2) yhdysluokka

Moninaisuus siirtymän rakenteissa ja konteksteissa

/ Paikalliset ja alueelliset erot... **Säädökset ja kansalliset linjaukset!**

Alkumittaus

Ekaluokkalaisten taidot perusopetuksen alussa 2018

Matematiikka

Äidinkieli ja kirjallisuus

7770
oppilasta

1. lk

3. lk

6. lk

9. lk

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ukkola, A., Metsämuuronen, J. & Paananen, M. (2020). Alkumittauksen syventäviä kysymyksiä. Kansallinen Koulutuksen Arviointikeskus. Julkaisut 10:2020.

Alkumittaus-raportin infograafit:

https://karvi.fi/app/uploads/2020/08/KARVI_Alkumittaus3_infograafi.pdf

https://karvi.fi/app/uploads/2020/08/KARVI_Alkumittaus_infograafi.pdf

- Tähän alkumittaukseen osallistui 7770 oppilasta eri puolilta Suomea.
 - / 868 lasta ruotsinkielisistä kouluista
 - / 526 Suomi toisena kielenä (S2) lasta
 - / Oppilailta kartoitettiin matematiikkaan ja äidinkieleen ja kirjallisuuteen liittyviä taitoja ensimmäisinä kouluviikkoina.

- Osaamisessa ei ollut juuri eroja sukupuolten, AVI-alueiden tai koulun opetuskielen mukaan.
- **Yksilöiden osaamisessa erot olivat kuitenkin valtavia.**
- **Viisi keskeistä riskitekijää, selittävät lähtötasojen eroja.**

Yksittäisten riskitekijöiden vaikutus osaamiseen

Syntynyt tammikuussa

Syntynyt joulukuussa

67 p
ero

Tammikuussa syntyneet oppilaat saivat keskimäärin 67 pistettä enemmän kuin joulukuussa syntyneet. Tätä voidaan pitää luontaisena vuoden aikana syntyvänä osaamiserona.

- Yksilöiden väliset taitoerot suurempia kuin kuukausien välillä, esim. parhaat ja heikoimmat pisteet maaliskuussa syntyneellä lapsella.
- Alueellisia eroja lasten taidoissa oli, mutta erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.
 - Alueellisiin eroihin vaikutti S2 oppilaiden suhteellinen lukumäärä.
 - Puolessa kouluista alle sadasosa oppilaista S2 taustaisia, kun taas osassa alueista lähes kaikilla lapsilla S2 tausta.
- S2 oppilaiden osaaminen oli heikompaa kuin muiden oppilaiden osaaminen
- Korkeintaan ammatilliseen koulutuksen suorittaneisiin huoltajiin verrattuna yliopistotaustaiset huoltajat tuottivat lapselle 77 pisteen etumatkan. Vanhempien koulutustausta vaikutti myös lapsen vaka-polkuun

Lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetuspolku

- Varhaiskasvatusmuoto ennen esiopetusta
 - / 369 erilaista varhaiskasvatuspolkua
 - / Tyypillisin 2-3-vuotta kotona → kokopäiväinen varhaiskasvatus päiväkodissa
 - / Matalammin koulutettujen vanhempien lapset muita pidempään kotihoidossa
- Varhaiskasvatuspolulla **Ei** suoraa yhteyttä alkutasoon, **mutta**
 - / Kokopäiväinen varhaiskasvatus hyödyllistä niille lapsille, joilla useita riskitekijöitä
 - / Eskariin + täydentävään varhaiskasvatukseen osallistuneilla oli paremmat taidot kuin vain esiopetukseen (20h/viikko) osallistuneilla.

Pohdittavaa

- **Joustavan esi- ja alkuopetuksen mahdollisuudet** alku- ja loppuvuoden lasten taitojen 'tasaamiseen' ja tukemiseen (liki vuoden ero taidollisesti)?
- **Ikäkausipedagogiikka vs. lasten taitoihin perustuva joustava pedagoginen suunnittelu?**
- Päivittäisen pedagogiikan suunnittelu kokopäiväpedagogiikan lähtökohdista myös esiopetuksessa? Mitä tarkoittaa joustavan esi- ja alkuopetuksen näkökulmasta?
- Myös muiden tutkimusten mukaan S2 lapset jäävät muita helpommin jälkeen tai vaille tehokasta tukea siirtymissä → mitä keinoja tämän huomioimiseen?
- Ulla Siimes Suomen vanhempainliitosta: **Vanhempien 'hoksauttaminen'** vaka-esiopetus-alkuopetus -jatkumossa. **Vanhempien tukemisen ja vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys.**

Joustavat koulun aloituksen käytänteet Jyväskylässä - Yksilöllisiä opinpolkuja esiopetuksesta perusopetukseen siirtymiseen

Jyväskylässä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteiset, joustavat opetusjärjestelyt tarjoavat lapselle yksilöllisen kasvun ja oppimisen polun esiopetuksesta ensimmäiselle ja toiselle luokalle.

Joustavilla opetusjärjestelyillä parannetaan varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus. Lapsen siirtyminen opinpolulla eteenpäin tapahtuu joustavasti siinä vaiheessa, kun perustaidot ovat riittävän hyvin hallussa.

5-8-vuotiaat oppivat yhdessä tutkien ja toimien

Joustavassa koulun aloituksessa 5-8-vuotiaat oppivat yhdessä tutkien, toimien ja ihmetellen esimerkiksi liikunta-, kuvataide-, musiikki- ja kädentaitojen oppiaineissa. Esiopetuksessa perheiden kanssa tehty kasvatuskumppanuus jatkuu koulun puolella ja tutuksi tulleet aikuiset jatkavat lapsen ja perheen kanssa yhteistyötä myös kouluasioissa.

Esiopetusryhmien ja 1.-2-luokkien oppilaiden välinen suunnitelmallinen yhteistyö sisältää **joustavia ryhmittelyjä, pienryhmätoimintaa, teemapäiviä ja erilaista toiminnallista yhdessä oppimista**. Joustavilla koulun aloituksen käytänteillä lapselle luodaan oppimisenpolku, jossa **lapsen yksilöllinen kehittyminen** ja mahdollinen tuen tarve huomioidaan ennakoivasti.

Lukuvuonna 2020-2021 joustavan koulun aloituksen ryhmät sijaitsevat [Kangasvuoren](#), [Puistokadun](#) ja [Vesangan päiväkotikouluissa](#), [Kypärämäen koulussa](#) sekä [Kuokkalan yhtenäiskoulussa](#).

Yhtenäinen koulutus- ja kasvatustajärjestelmä ja siirtymät

Kansallisella tasolla

- 20.** Yhtenäinen, varhaiskasvatuksesta seuraaville koulutusasteille ulottuva koulutus- ja kasvatustajärjestelmä varmistaa, että siirtymät ovat sujuvia ja turvaavat oppimispolkujen tasa-arvoisten jatkumoiden toteuttamisen

Paikallisella tasolla

- 21.** Lasten siirtymät kotoa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatustajien sisällä sekä edelleen esiopetukseen ja perusopetukseen suunnitellaan ja toteutetaan niin, että lasten oppimispoluista muodostuu sujuva ja tasa-arvoinen jatkumo.

Pedagogisen toiminnan tasolla

- 22.** Henkilöstö suunnittelee ja toteuttaa yhdessä lasten huoltajien kanssa toimivia, lasten turvallisuuden tunnetta ja oppimista tukevia käytäntöjä, kun lapsi siirtyy kotihoidosta varhaiskasvatukseen.
- 23.** Henkilöstö suunnittelee ja toteuttaa yhdessä varhaiskasvatuksen muiden ammattilaisten, perusopetuksen ammattilaisten sekä huoltajien kanssa toimivia ja lasten hyvinvointia ja oppimista edistäviä käytäntöjä varhaiskasvatuksesta, sen eri toimintamuodoista tai yksiköistä toiseen ja esiopetuksesta perusopetukseen siirtymiseen.

Siirtymät ja jatkumo suomalaisessa kasvat- ja opetusjärjestelmässä

Opetussuunnitelmien näkökulma

Kuva: Pixabay

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014, 12).

”Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen **kasvun** ja **oppimisen** kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan **elinikäiselle oppimiselle**.

--- opettajat sekä muu henkilöstö **tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt**.

Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi **siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä** ---.

Opetus- ja muu henkilöstö tekevät **huoltajien kanssa yhteistyötä** lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa.

--- lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu **joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä**. Tämän varmistamisessa **henkilöstön yhteistyön ja osaamisen suunnitelmallisella johtamisella esiopetusyksiköissä ja opetuksen järjestäjän tasolla on tärkeä merkitys.** ”

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018, 19–20.)

”Lasten hyvinvoinnin sekä kehityksen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi **myös siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan. Varhaiskasvatuksen järjestäjä luo yhteistyön rakenteet ja tiedon siirron käytännöt**, joiden avulla siirtymät kotoa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen aikana sekä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen ovat mahdollisimman sujuvia.”

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014, 98.)

”Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen **edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä** esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken --- **Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista**. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa. Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa **otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet**.”

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet (2021, s. 31, 33.)

Esiopetuksen, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteisellä keskustelulla ja yhteistyöllä edistetään opetuksen laatua. **On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä.** Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun aikana **yhteistyötä vahvistetaan erityisesti alkuopetuksen kanssa, jotta lapsen oppimisen polun jatkumoa turvataan ja yhdessä oppimista vahvistetaan.** Lasten kasvun ja oppimisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia (s. 31).

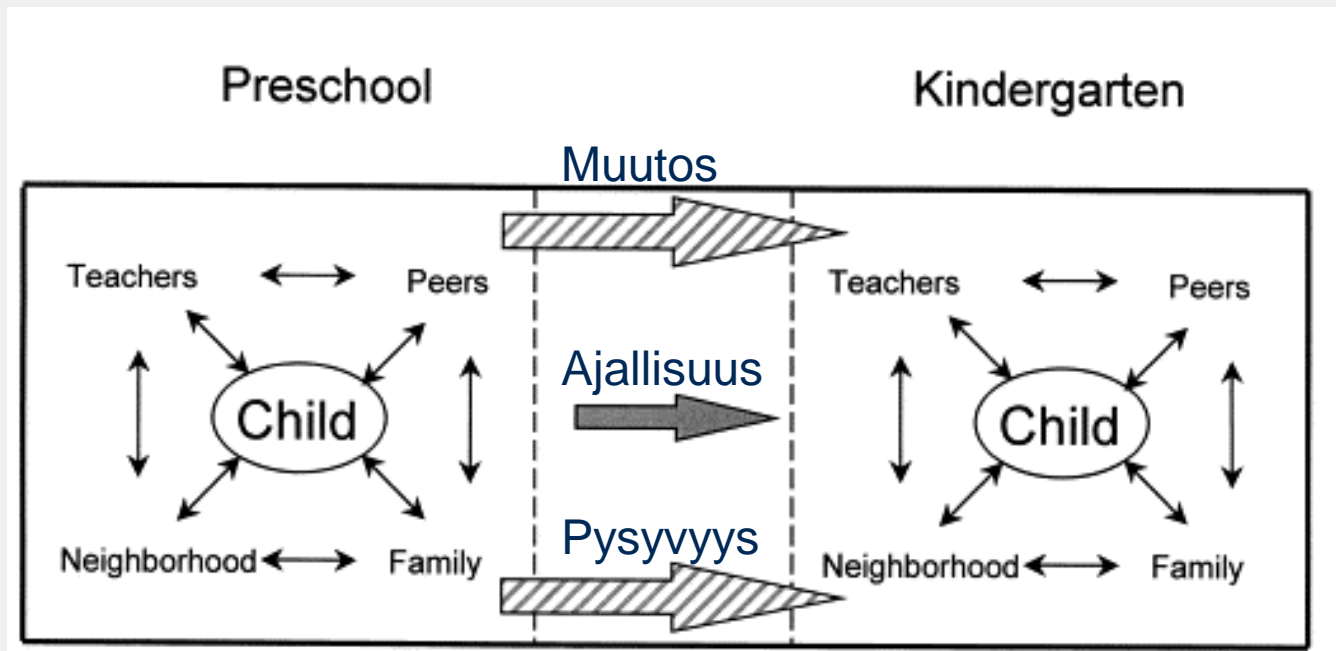
Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa kehitetään siirtymäkäytäntöjä ja siirtymiin liittyvää ammatillista yhteistyötä suunnitelmallisesti. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on **yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä** (s. 33).

Ekologinen ja dynaaminen kouluunsiirtymämalli (Rimm-Kaufman & Pianta 2000)

- Koulunaloittaminen nähdään lapsen siirtymäprosessina mikrosysteemistä toiseen
- Muutoksia yksilön rooleissa, niihin kohdistuvissa odotuksissa, toiminnoissa ja ihmisten välisissä suhteissa, mutta myös pysyvyyden elementti on läsnä <-> dynaaminen vuorovaikutus
- Lapsen kouluun siirtymisen tukeminen; kodin, esiopetuksen ja koulun vuorovaikutussuhteet (mm. jatkuvuus)

"Child must be surrounded by a "web of relationships" whereby all participants influence each other and each of them facilitates children's transitions between two learning environments" (Ahtola et al., 2012).

Keskustellaan yhdessä

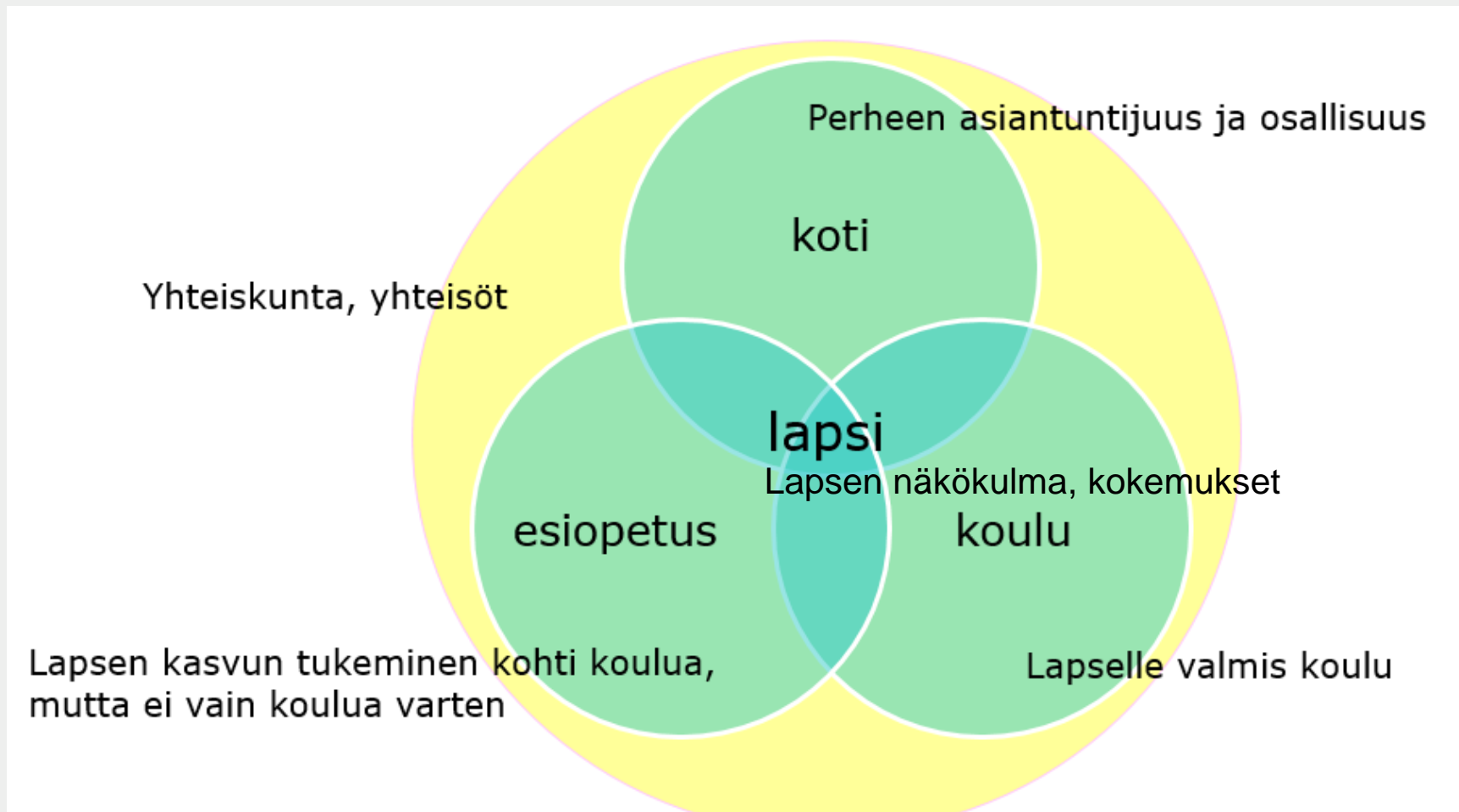

Millaisia asioita ja rooleja siirtymään ja koulunaloitukseen liittyy eri näkökulmista?

- © Vanhempi, jonka 1. lapsi on lähdössä kouluun
- © Luokanopettaja, joka on vastaanottamassa uuden 1.luokan
- © Vaka-opettaja, joka on aloittamassa vuoden esiopettajana
- © Lapsi, joka on eskarissa ja aloittamassa pian 1. luokan

Kasvu- ja oppimisympäristöjen kohtaaminen siirtymäprosessissa

Esi- ja perusopetus jatkumona

- 1) Rakenteellinen/hallinnollinen jatkumo
- 2) Pedagoginen jatkumo
- 3) Ammatillinen jatkumo
- 4) Yhteistyö vanhempien kanssa

1) Rakenteellinen/ hallinnollinen jatkumo

- Lainsäädäntö
- Kansallisella ja paikallisella tasolla ohjaavat tahot
 - / Ministeriö – sama toimiala, sama ohjaamisen tapa
 - / Paikallishallinto, esim. AVIt
- Palvelujen integraatio, esim. kasvatus, opetus, oppimisen tuki
- Palvelujen saavutettavuus, esim. lähipäiväkoti- ja lähikoulu, päiväkotikoulut
 - / Rakenteellinen jakautuminen
 - Mm. syöttöalueet, vastaanottavat koulut → **todellinen yhteistyö?!**
- Rakenteelliset esteet yhteistyölle tiedostettu myös globaalisti (esim. OECD, 2017) → Mahdollinen strategia: Varmistetaan riittävä aika ja fyysiset puitteet yhteistyölle. Esim. Italiassa julkisia kouluja alettu muodostaa 3–14 vuotiaiden ikäryhmälle.
 - / Toimivat rakenteet eivät yksin ole tae onnistuneelle jatkumolle, mutta ovat tärkeässä mahdollistavassa roolissa

Sujuvoittamisen ja haasteiden näkökulmat

Tutkittua rakenteellisen jatkumon merkityksestä

- Rakenteiden näkeminen jatkumon mahdollistamisen näkökulmasta (palvelujen organisointi, palveluohjaus ja esim. lähipalveluiden mahdollistaminen) vaikuttaa siihen, miten vertikaaliset ja horisontaaliset siirtymät lapsen opinpolulla sujuvat (Kagan 1991; Ackesjö 2013; OECD 2017).
- Palvelujen riittävyys, saatavuus ja saavutettavuus vaikuttavat välillisesti sekä lapsen kokemien siirtymien määrään ja laatuun. Jos siirtymät eivät muodosta johdonmukaista jatkumoa tai jos niitä ei ole huolellisesti valmisteltu, varhaiskasvatuksen myönteiset vaikutukset esimerkiksi lasten kehitykseen voivat vähentyä tai jopa hävitä myöhemmin koulussa (Magnuson ym. 2007; Barnett & Hustedt 2005).

2) Pedagoginen jatkumo (1/2)

- Opetussuunnitelmallinen yhteys eri järjestelmän osien välillä
 - / Suomessa tietoisesti rakennettu kokonaisuus
 - Käsitteelliset ja pedagogiset linkit

Opetussuunnitelmallinen yhteys varhaiskasvatuksesta perusopetukseen

Varhaiskasvatus 0–6

Esiopetus 6

Perusopetus 7 →

Oppimisen alueet Varhaiskasvatus

1. **Kielten rikas maailma**
2. Ilmaisun monet muodot
3. Minä ja meidän yhteisömme
4. Tutkin ja toimin ympäristössäni
5. Kasvan liikun ja kehityn

Oppimiskokonaisuudet Esiopetus

1. Ilmaisun monet muodot
2. **Kielen rikas maailma**
3. Minä ja meidän yhteisömme
4. Tutkin ja toimin ympäristössäni
5. Kasvan ja kehityn

Oppiaineet Perusopetus (1.-2. luokka)

1. **Äidinkieli ja kirjallisuus**
2. Vieraat kielet
3. Matematiikka
4. Ympäristöoppi
5. Uskonto
6. Elämäkatsomustieto
7. Musiikki
8. Kuvataide
9. Käsityö
10. Liikunta

+ Laaja-alainen osaaminen kaikkia ikäryhmiä läpäisevänä teemana!

Yhdenmukainen opetussuunnitelmallinen jatkumo antaa suuntaviivoja kasvattajille ja opettajille, joiden avulla lapset voivat kokea sujuvan opetuksellisen polun alkaen jo varhaisista vuosista

2) Pedagoginen jatkumo (2/2)

- Jatkumo päivittäisten pedagogisten käytäntöjen tasolla
 - / Vuorovaikutuksen, pedagogisten käytäntöjen jatkumo
 - / Rakenteellisten tekijöiden vaikutus pedagogiikkaan siirtymän aikana
 - Puolipäiväisyys vs. kokopäiväisyys
 - Aikuinen-lapsi suhdeluku ja ryhmäkoot

Tutkittua pedagogisesta jatkumosta

Kasvatus- ja ohjauskäytäntöjen ja pedagogiikan jatkuvuuden merkitys

- Lapsilähtöisempi kasvatus- ja ohjaustyö esiopetuksessa
 - / on yhteydessä **lasten parempaan lukutaitoon 1.luokalla** ja **ennustaa lasten lukutaitojen ja matemaattisten taitojen kehittymistä 1.luokan aikana**.
 - / Lapsilähtöiset käytännöt olivat myönteisesti yhteydessä **kaikentasoisten lasten taitojen kehitykseen**, mutta
 - / **opettajajohtoiset käytännöt olivat negatiivisesti yhteydessä** niiden lasten taitojen kehitykseen joiden lukutaito oli keskimääräistä tai parempaa 1. luokan alussa (Lerkkanen ym. 2016).
- **Jatkuvuus** kasvatus- ja ohjauskäytännöissä siirtymän aikana:
 - / Esiopetuksessa ja 1.luokalla erityisesti tietyt vuorovaikutuksen piirteet, eli sensitiivisyys, lämpimyys ja vastavuoroisuus (responsiivisuus) näyttäisivät säilyvän samankaltaisina.
- **Muutokset** kasvatus- ja ohjauskäytännöissä siirtymän aikana:
 - / Kasvatus- ja ohjauskäytännöt muuttuvat opettajajohtoisemmiksi lasten siirtyessä esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle. Myös toiminnan organsiointi muuttuu strukturoidummaksi (usein oppiaineiden mukaan) siirtymän myötä (La Paro, Rimm-Kaufman, & Pianta, 2006).

Pohdittavaksi: *Missä määrin täytyy olla jatkuvuutta (pysyvyyttä), voiko jatkuvuus lakata olemasta lapselle hyödyksi? Esim. Kognitiivinen kehitys, haasteet, kumulatiiviset kokemukset...*

Tutkittua pedagogisesta jatkumosta

Opetussuunnitelmallisen jatkumon merkitys

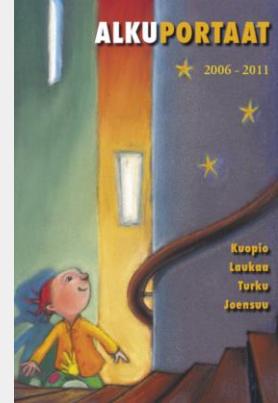
- **Yhtenäinen opetussuunnitelma** helpottaa lasten siirtymistä esiopetuksesta kouluun (Walsh ym. 2010; Sproule ym. 2005)
 - / Leikkiin ja lasten ikätasoisiiin kehityksellisiin tarpeisiin pohjautuva opetussuunnitelma
 - / Myönteinen vaikutus lasten lukutestituloksiin 1. luokalla ja
 - / Lapset sopeutuivat paremmin kouluun ja suuntautuivat innokkaammin oppimiseen
- **Opetussuunnitelmallinen yhteistyö esi- ja perusopetuksen välillä** on yhteydessä opettajien myönteisempään käsitykseen lasten kyvyistä (LoCasale-Crouch ym. 2008)
 - / Jos esiopetuksessa hyödynnettiin tämänkaltaisia siirtymäkäytäntöjä, 1.luokan opettajat arvioivat lasten sosiaaliset taidot myönteisemmiksi ja lasten käyttäytymisongelmat vähäisemmiksi.

Kuva: Pixabay

Ahtola, A. Silinskas, G., Poikonen, P.-L., Kontoniemi, M., Niemi, P., & Nurmi, J.-E. (2011). **Transition to Formal Schooling: Do Transition Practices Matter for Academic Performance?**

Early Childhood Research Quarterly, 26, 295-302.

Alkuportaati seurantatutkimus

Millaista yhteistyötä tehdään kouluun siirtymävaiheessa? Opettajat arvioivat...

1. Esiopetusryhmä tutustuu 1. luokan toimintaan (vierailee koululla tai opettaja vierailee esiopetuksessa)
2. Esiopettaja ja 1. luokan opettaja tekevät konkreettista yhteistyötä (esim. juhla, opettavat yhdessä koulun alkaessa)
3. Esiopettaja, 1. luokan opettaja ja erityistyöntekijät (esim. erityisope) keskustelevat koulutulokkaista
4. Lapsen esiopetussuunnitelma ja/tai "kasvun kansio" (mm. lapsen tuotoksia) siirtyy lapsen mukana kouluun
5. Koulun aloittava lapsi, vanhemmat ja 1. luokan opettaja tapaavat henkilökohtaisesti ennen koulun alkua
6. Esi- ja alkuopettaja laativat/päivittävät esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmia yhdessä

- n. 400 lasta
- 2 kaupunkia,
- 36 eskariryhmää ja 22 koulua
 - Todellinen yhteistyö
- **Mitä enemmän siirtymäkäytänteitä, sitä paremmin lapset edistyivät akateemisissa taidoissaan 1.luokan kevääseen tultaessa**
- Opsin yhteislaadinta ja lapsen oman esiopsin siirtäminen kouluun ennustivat parhaiten lapsen taitojen edistymistä
 - Samalla nämä olivat vähiten käytettyjä siirtymäkäytäntöjä

Kuinka 'pedagoginen muuri' voidaan murtaa?

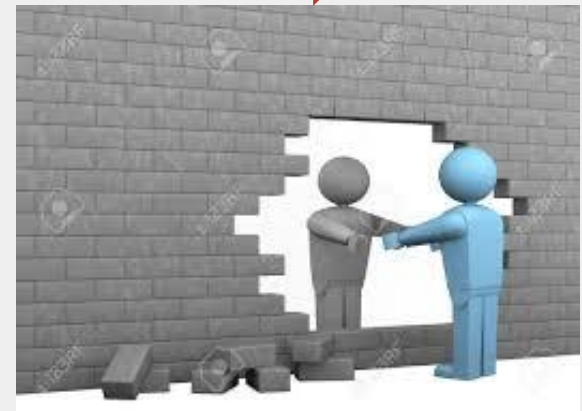
Rantavuori, L. 2019

Erilaiset kulttuuriset käsi kirjoitukset eivät ole este yhteistyölle, jos käsikirjoitukset ovat **vuorovaikutuksessa** eivätkä estä asiantuntijuuden tai toisten tiedon nousua esiin.

Jaettu vuorovaikutuksen tila luo mahdollisuuden uuden oppimiselle ja yhteisen tiedon rakentumiselle. On tärkeää tunnistaa, että **suotuisat olosuhteet**, joissa relationaalinen asiantuntijuus voi rakentua, **vaativat kehittyäkseen aikaa.**

OECD 2017

Vain kun molempien siirtymään osallistuvien tahojen toimintatavat, kokemukset, vahvuudet ja kehittämistarpeet tuodaan avoimesti yhteen, voidaan tuottaa mahdollisuuksia pedagogiselle siltaukselle ja turvata lasten kehityksellinen jatkumo.

3) Ammatillinen jatkumo

- Kommunikointi ja yhteistyö jatkumon rakentamisen ytimessä (vrt. pedagoginen jatkumo)
 - / Aika- ja henkilöstöresurssi
 - / Moniammatillinen yhteistyö
 - / Jaetut siirtymäkäytännöt
- **Johtamisen merkitys** siirtymän prosessille
- Henkilöstön sisällöllinen, pedagoginen osaaminen

- Ammatillinen kehittyminen
 - / Lähtökohtana voi olla jo yhteinen koulutus

Tutkittua ammatillisesta jatkumosta

Johtajat henkilöstön keskinäisen yhteistyön ja ammatillisen jatkumon tukena

- OECD (2017) Hyvä johtajuus on avainasemassa tukemassa ammatillista yhteistyötä siirtymissä
 - / Onnistuneeseen yhteistyöhön tarvitaan sekä sitoutuneta ammattilaisia että yhteistyön mahdollistava ympäristö.
 - / Varhaiskasvatuksen johtajien ja koulujen rehtoreiden roolia ammatillisen yhteistyön tukemisessa tulisi vahvistaa:
 - **Johtajilta saatu tuki on tärkeässä roolissa instituutioiden välisen yhteistyön toteuttamiselle ja ammatilliselle kehittämiselle siirtymien kontekstissa.**
 - Erityisen merkityksellistä johtajien tuki näyttäisi olevan sellaisissa maissa/järjestelmissä, joissa paikallisella ja/tai yksikkötasolla on autonominen rooli.

Tutkittua ammatillisesta jatkumosta

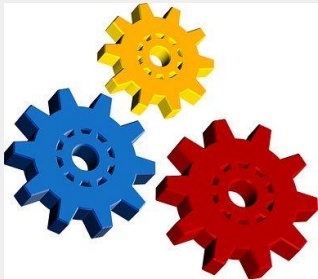
Henkilöstön taitojen merkitys

Opettajien taitomalli (competency-based model) siirtymien kontekstissa

(Neuss ym., 2014)

Ammatillisen osaamisen keskiössä on kolmentasoisia taitoja, jotka ovat keskeisiä sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen opettajille siirtymien rakentamisen näkökulmasta:

- Taitojen kolme tasoa:
 - / Pedagogiset perustaidot (basis)
 - Esim. Olen pedagogisessa vuorovaikutuksessa ryhmäni lasten ja kollegoideni kanssa.
 - / Pedagogiset taidot siirtymään liittyen (width)
 - Esim. Keskustelen kollegoideni kanssa lapsen kehityksestä ja taidoista suhteessa lähestyvään koulunaloitukseen
 - / Siirtymä-spesifit taidot (depth)
 - Esim. Keskustelen ja toteutan kollegoideni kanssa konkreetteja siirtymäkäytäntöjä, ja tuen lapsen yksilöllistä kehitystä suhteessa koulun aloittamisen vaatimuksiin.
 - Opettajan keskeiset taidot: Havainnointi, dokumentointi ja pedagogisten toimintamallien laatiminen; siirtymän kontekstin laaja hallinta (lait, säädökset sekä kansalliset ja paikalliset ohjaavat asiakirjat), lapsen tukeminen siirtymässä (Neuss et al., 2014)

Tutkittua ammatillisesta jatkumosta

Henkilöstön laaja-alaisen osaamisen merkitys

- Britton ja Limlingan (2012) tutkimuksen mukaan perusopetuksen opettajat, joilla on myös varhaiskasvatuksen koulutus, **hyötyvät työssään kahden koulutuksen tuomista eduista** (paremmat valmiudet kehityksellisesti soveliaan opetuksen ja oppimisen mahdollistamiseen).
- Perusopetuksen opettajat, jotka **yhdistävät opetuksessaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen oppimistapoja ja sisältöjä**, pystyvät paremmin **motivoimaan lapsia** ja tukemaan heidän **myönteistä käsitystään itsestä** oppijoina uudessa ympäristössä (Peters, 2010).

→ Tietoisuus ja käsitys toisen työnkuvasta, kasvatuksen ja opetuksen periaatteista sekä oppimisen vaatimuksista.

Jatkumon rakentaminen henkilöstön yhteisenä, jaettuna tehtävänä:

Esimerkki Säynätsalon päiväkotikoululta

Vrt. myös kehittäjäpäiväkotiverkosto JYU

- **Esieppu-toiminta**

- / kolme toimintapäivää (ma-ke) viikossa, jolloin eskarilaiset ja 1. luokan oppilaat toimivat yhdessä eri pienryhmissä.
- / Toiminnallista pienryhmää vetää vuorollaan joko varhaiskasvatuksen opettaja tai luokanopettaja.
- / Esieppu pienryhmät on muodostettu hyödyntäen henkilökunnan ammattitaitoa ja osaamista
- / Lasten pienryhmät pysyvät samoina, sillä vain opettaja vaihtaa ryhmää
 - työntekijöiden saumaton yhteistyö erittäin tärkeää.
 - Koulun ja päiväkodin henkilökunta suunnittelee, toteuttaa ja arvioi toimintaansa säännöllisesti yhdessä. Täydellistä sitoutuminen ja luottaminen yhteiseen tekemiseen. Osa toimintavuoden kuukausista on kuitenkin rauhoitettu koulun ja päiväkodin omille toiminnoille (esim. elokuu ja joulukuu).
- / Esieppu-toiminnasta on kerätty palautetta myös vanhemmilta ja lapsilta.
 - He ovat ottaneet toimintatavan hyvin vastaan.
 - Jokaisen lapsen kohdalla toiminta ja tavoitteet arvioidaan yksilöllisesti ja jos toimintatapa ei tue lapsen kehitystä, tulee se toteuttaa muuten.
 - Käytännön on koettu edistävän lasten kognitiivisia taitoja nopeasti ja sisäänajo kouluun on tapahtunut usein nopeasti.

*Lähde: Jyväskylän kaupungin asiakasraadın kokousmuistio,
Henkilökohtainen tiedonanto*

Rantavuori, L. (2019).

Kohti relationaalista asiantuntijuutta joustavassa esi- ja alkuopetuksessa.

Tampereen yliopiston väitöskirjat 95.

- Kaksi päiväkotikoulua
 - / Toisessa kokemus yhteisestä työskentelystä, toisessa ei
- Viikoittain yhteistyötä tekivät luokanopettajat, esiopettajat ja lastenhoitajat.
 - / Yhteistä suunnitteluaikaa 1 h viikossa
 - / Lisäksi 4 kertaa lukuvuodessa seminaari joissa mukana myös pk-johtaja ja rehtori
- Lasten kanssa toteutettavia joustavan esi- ja alkuopetuksen tuokioita oli 4–6 tuntia viikossa.

Millaisia uusia toiminnan muotoja luodaan esiopetuksen ja koulun raja- vyöhykkeellä?

- 1) esi- ja alkuopettajien yhteiset viikoittaiset suunnitteluajat
- 2) esi- ja alkuopettajien yhteisopettajuus
- 3) lasten joustavat oppimistilanteet vaihtelevissa ympäristöissä ja ryhmissä.

- Mielikuvat toisten työstä olivat aluksi stereotyyppisiä, mutta ne muuttuivat yhteistyövuoden aikana.
 - Kulttuuris-historiallinen ajattelutapa instituutioiden eroja korostaen.
 - Koulun kulttuurinen käsikirjoitus oli yhteisissä tapaamisissa dominoiva, se tuotti koululle ensisijaisen instituution position.
- / Tiedon ohittaminen ja hiljentäminen

Relationaalisen asiantuntijuuden rakentumisessa on **tärkeää tunnistaa, mikä omassa toiminnassa nousee kulttuurisista ajattelutavoista.**

Pohja relationaaliselle asiantuntijuudelle rakennetaan sillä, että **ylitetään olemassa olevia kulttuurisia, ammatillisia ja institutionaalisia rajoja**, jotta voidaan rakentaa uutta tietoa.

”Rajoja ylittävä narratiivi”

- Selkeät tavoitteet, jotka rakennettu molemmat opetussuunnitelmat huomioiden
- Suunnittelu ja pedagogiset käytänteet olivat yhteisiä ja yhteistä tietoa käytettiin yhteisenä resurssina
- Esim. erityisopettajan kanssa käyty keskustelu tilanteesta jossa esi- ja alkuopettaja opettavat yhdessä.
- Tie kohti relationaalista asiantuntijuutta

Relationaalista asiantuntijuutta vahvistavia tekijöitä

- Ammatillisten ja institutionaalisten **rajojen ylittyminen**, yhteiset **käytännöt** sekä **yhdessä asetetut tavoitteet**.
- Luokanopettajien ja esiopettajien **yhteiset suunnittelukäytännöt** avainasemassa yhteisen tiedon rakentamisessa.
- **Johtajan tulisi tunnistaa**, jos ammattilaisten yhteistyö ei ole tavoiteorientoitunutta, ja tukea heitä luomaan yhteinen tavoite.

OECD:n strategioita toimivaan ammatilliseen yhteistyöhön

- Rohkaistaan henkilöstöä aktiiviseen yhteistyöhön
 - / Jaettu tahtotila & yhdessä tekemisen mahdollisuudet
 - / Aikaresurssin takaaminen
 - / Toisilta oppiminen esim. opetussuunnitelmatyöhön osallistumalla tai suunnittelemalla yhteisiä projekteja
 - / Tarjoamalla mahdollisuuksia havainnoida päivittäistä toimintaa

OECD (2017). Starting strong V: Transitions from ECEC to primary education.

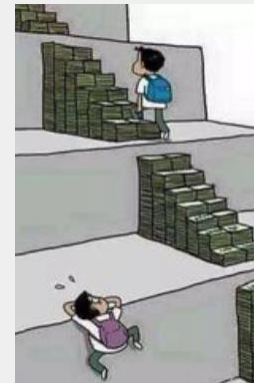
Siirtymät ovat monimuotoisia

- Huomioitavaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen moninaiset polut (vrt. myös Karvi, 2020) ja niissä toimivat henkilöstön edustajat, esim. iltapäiväkerho, esiopetus (20h/viikko), täydentävä varhaiskasvatus
 - / Kaikkien osallisuus
 - / Paikalliset/ alueelliset aktiiviset yhteistyöverkostot, johon kaikki tervetulleita
 - / Pedagogisen dialogin mahdollistaminen monella tasolla!

4) Jatkumo yhteistyönä vanhempien kanssa

- Osallisuus sisäänkirjoitettuna lainsäädäntöön ja ohjaaviin asiakirjoihin
 - / Tiedon avoin jakaminen, lapsituntemus keskiössä
- Monimuotoistuva yhteiskunta
 - / Huomioitava perheiden erilaisuus, erilaiset kotiympäristöt
 - / Vrt. mm. PISA & KARVI, joiden mukaan lasten kotiympäristö vaikuttaa entistä enemmän lasten koulumenestykseen
- Henkilökunta mahdollistamassa vanhempien osallistumista mm.
 - / Vasu, esiops, tiedonsiirto vastaanottavalle taholle
 - / Koulutulokkaiden vanhempainillat

Tutkittua yhteistyöstä vanhempien kanssa

- Vanhempien osallisuus lastensa koulusiirtymässä on yhteydessä lasten parantuneisiin oppimistuloksiin (Margetts 2003), sekä vanhempien aktiivisempaan osallisuuteen perusopetuksen puolella (Schulting, 2008).

Kuva: Pixabay

- Siirtymäkäytännöt tai ohjelmat joiden kautta vanhemmat saavat relevanttia tietoa siirtymistä, lisäävät vanhempien kyvykyysuskomuksia siirtymää kohtaan (Hirst et al., 2011).
 - / Relevantti tieto voi olla mm. tietoa siitä kuinka vanhemmat voivat tukea lastaan siirtymän aikana ja mitkä ovat tavanomaisia haasteita joita lapset kokevat siirtymän aikana. Lisäksi keskeistä on tieto siitä kuinka oma lapsi kokee siirtymän ja tarvitseeko hän lisää tukea (Hirst et al., 2011). → tietoisuuden lisääminen.
- Vanhempien yhteistyö koulun kanssa parantaa lasten kirjoitus- ja lukutaitoon liittyvää suoriutumista, mahdollisesti lisäämällä kotiympäristön tukimuotoja lasten kehittyville taidoille (HLE) (Zaslow et al., 2004).

Ks. Myös: Karikoski, H. 2008. Lapsen koulunaloittaminen ekologisena siirtymänä. Oulun yliopisto.

Miten vanhemmat kuvaavat siirtymää

-Toimintakulttuurista toiseen

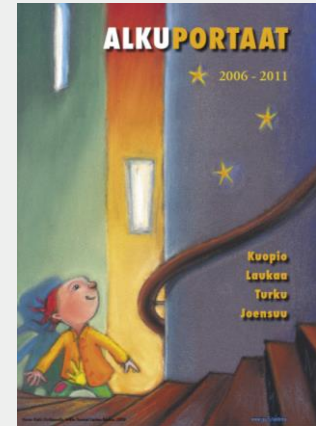
-Lapsen roolin muutoksena eskarilaisesta

koululaiseksi

Mikä **vanhempia huolestuttaa** lapsen koulunaloitusvaiheessa?

- Alkuportaatt seuranta tutkimus
 - / Lapset, vanhemmat ja opettajat yhteistyössä koulutien alussa
 - / Pilottivuoden aineisto
- Onko äitien ja isien huolenaiheissa eroja?
- Onko äitien ja isien huolenaiheissa eroja tyttöjen ja poikien välillä?
- Muuttuvatko vanhempien huolenaiheet esiopetuksesta kouluun siirryttäessä?

Kuinka paljon sinua tällä hetkellä vanhempana huolestuttavat seuraavat lapsesi koulunaloitukseen liittyvät asiat? Ympyröi sopiva vaihtoehto. (1= ei lainkaan... 5 = erittäin paljon)

Faktori

1. Turvallisuus (esim. koulumatkat, koulun tilat)

Turvalli-
suus

2. Lapsen yksinolo ennen / jälkeen koulupäivän

3. Lapsen oppiminen ja koulumenestys

Oppiminen

4. Lapsen opettajan ammattitaito

Opettaja

5. Lapsen yksilöllisyyden huomioiminen luokassa

6. Lapsen motivaatio ja kiinnostus oppimiseen

Oppiminen

7. Lapsen kiusatuksi tulemisen mahdollisuus

8. Lapsen kaverisuhteet ja ryhmään sopeutuminen

Kaveri-
suhteet

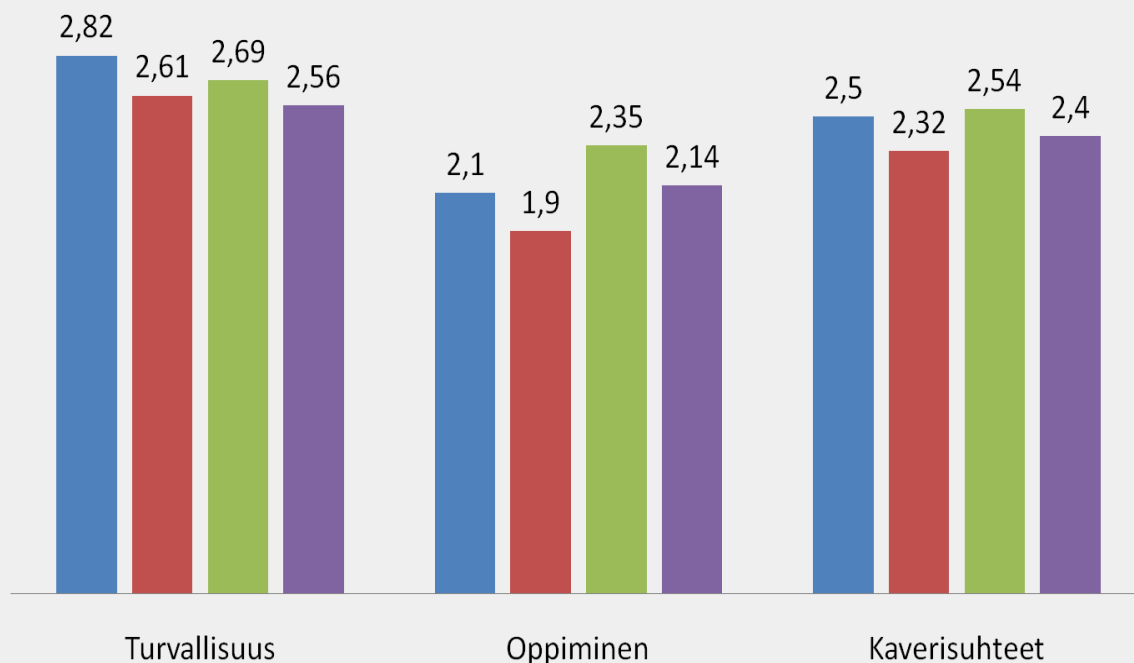
Muu huoli, mikä?

Tulosten yhteenvetoa

Äitien ja isien huolenaiheet 1. luokalla (keskiarvot faktoreittain)

■ Tyttöjen isät ■ Tyttöjen äidit ■ Poikien isät ■ Poikien äidit

- Isät huolestuneempia kuin äidit; isät huolissaan etenkin tyttöjen turvallisuudesta
- Poikien vanhemmat huolissaan useammin kuin tyttöjen vanhemmat
- Vanhempien huolenaiheet vähenivät lapsen ensimmäisen kouluvuoden aikana

Ja kaiken keskellä oli lapsi...

Lasten odotukset ja huolenaiheet koulusiirtymässä

Eskelä-Haapanen, S., Lerkkanen, M. K., Rasku-Puttonen, H., & Poikkeus, A. M. (2017). Children's beliefs concerning school transition. *Early Child Development and Care*, 187(9), 1446-1459

- Alkuportaattitutkimus (Kevät 2007)
- Eskarilaisten vanhempien kyselyssä avoin kysymys esitettäväksi lapselle:
 - / Mikä sinusta on kaikkein mukavinta koulun aloittamisessa?
 - / Mikä sinua mietityttää tai pelottaa koulun aloittamisessa?
- 1386 lapsen vastaukset
- Laadullinen sisällönanalyysi

Kuva: Pixabay

Mikä sinua mietityttää tai pelottaa koulun aloittamisessa?

- **Mikään ei huoleta** (27.3 %)
- **Yleiset huolenaiheet** (23 %)
 - / Koulutie, kouluun sopeutuminen jne...
- **Kaverisuhteet** (19.6 %)
 - / Kiusaaminen
- **Oppiminen** (16.5 %)
 - / Esim. oppiminen yleisesti, virheiden tekeminen, kotiläksyt
- **Suhde opettajaan** (9 %)
 - / Millainen uusi opettaja on?

Kuva: Pixabay

Mikä sinusta on **kaikkein mukavinta** koulun aloittamisessa?

- 1.4 % lapsista arveli, että koulussa **'kaikki on kivaa'**
- Ei osaa määritellä (5.3 %)
- **Kaverisuhteet** (33.6 %)
 - / Kaverisuhteiden säilyminen
 - / Uusien kaverien saaminen
- **Uuden oppiminen/ oppiminen yl.** (28.6 %)
- **Formaali koulutyö, kotiläksyt** (28.6 %)
- **Muu toiminta** (11.2 %)
 - välitunnit, leikki
- Lisääntyvä **autonomia, kypsyys** (9.2 %)
- **Opettaja** (1.8 %)

Kuvat: Pixabay

Pohdittavaksi: Mitkä ovat lapsen kuulemisen keinot esiopetuksen arjessa?
Miten henkilöstö voi tunnistaa ja huomata lasten yksilöllisiä ajatuksia kouluun siirtymästä?

Lopuksi...

Kouluun lähtevä lapsi ja vanhemmat:

Huolenaiheet, sekä lasten että vanhempien, vähenevät kouluun siirtymisen jälkeen. Ajantasainen tieto. Lapsen näkökulma.

Henkilöstö, ammatillinen yhteistö: Kiinnostus ja ymmärrys toisen tekemää työtä ja siirtyvää lasta kohtaan (lapsituntemus). Molempien ympäristöjen kasvatus- ja opetustyön periaatteiden ymmärtäminen. Luottamus, keskusteluyhteys, tahtotila.

Opetussuunnitelmat: Arjen rakentumisen ohjenuora, samankaltaiset sisällöt ja työskentelytavat korostuvat

Mitä sinä otat luennolta mukaasi ja miten kytket sen omaan ammatilliseen osaamiseesi?

**KIITOS TARKKAAVAISUUDESTA
JA
PARASTA MENESTYSTÄ
OPINTOIHINNE!**

jenni.e.salminen@jyu.fi

Valikoituja lähteitä

- Ahtola, A. Silinskas, G., Poikonen, P.-L., Kontoniemi, M., Niemi, P., & Nurmi, J.-E. 2011. Transition to Formal Schooling: Do Transition Practices Matter for Academic Performance? *Early Childhood Research Quarterly*, 26, 295-302.
- Ahtola, A., Poikonen, P.-L., Kontoniemi, M., Niemi, P., & Nurmi, J.E. (2012). Successful handling of entrance to formal schooling: Transition practices as a local innovation. *International Journal of Transitions in Childhood*, 5, 3-21.
- Fabian, H. & Dunlop, A. W. (toim.) 2007. Informing transitions in the early years. London: Open University Press.
- La Paro, K.M., Rimm-Kaufman, S.E., & Pianta, R.C. (2006). Kindergarten to 1st grade: Classroom characteristics and the stability and change of children's classroom experiences. *Journal of Research in Childhood Education*, 21(2), 189–202.
- Lerkkanen, M.-K., Kiuru, N., Pakarinen, E., Poikkeus, A.-M., Rasku-Puttonen, H., Siekkinen, M., & Nurmi, J.-E. (2016). Child-centered versus teacher-directed teaching practices: Associations with the development of academic skills in the first grade at school. *Early Childhood Research Quarterly*, 36, 145–156.
- LoCasale-Crouch, J., Mashburn, A.J., Downer, J.T., & Pianta, R.C. (2008). Pre-kindergarten teachers' use of transition practices and children's adjustment to kindergarten. *Early Childhood Research Quarterly* 23, 124–139.
- Neuman, M.J. (2002) The wider context: An international overview of transition issues. Teoksessa A. Dunlop & H. Fabian (Toim.), *Transitions in early years: Debating continuity and progressions for children in early education* (s. 8-22). Routledge.
- Poikonen, P. 2003. Opetussuunnitelma on sitä elämää. Päiväkoti-koulu yhteisö opetussuunnitelman kehittäjänä. Väitöskirja.
- Rimm-Kaufman, S. E., & Pianta, R. C. (2000). An ecological perspective on the transition to kindergarten. A theoretical framework to guide empirical research. *Journal of Applied Developmental Psychology*
- Sarja, A., Poikonen, P.-L., & Nilsson, M. 2012. Interprofessional Collaboration in Supporting Transition to School. Teoksessa Tynjälä, P., Stenström, M.-L., & Saarnivaara, M. (toim.) *Transitions and Transformations in Learning and Education*. Springer.
- Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., Rafferty, H., Walsh, G., Sheehy, N., & O'Neill, B. (2005). The Early Years Enriched Curriculum Evaluation Project EYECEP. Final Report Phase 1 (End of Fourth Year). Queens University Belfast.
- Walsh, G.M., McGuinness, C., Sproule, L., & Trew, K. (2010). Implementing a play-based and developmentally appropriate curriculum in Northern Ireland primary schools: what lessons have we learned? *Early Years*, 30(1), 53–66.
- Siirtymät suomalaisessa opetus- ja koulutusjärjestelmässä ks. Myös
- Karila, K., Lipponen, L. & Pyhältö, K. (toim.) PÄIVÄKODISTA PERUSKOULUUN - Siirtymät varhaiskasvatuksen, esi- ja alkuopetuksen rajapinnoilla. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2013:17.
- OECD 2017 Starting Strong V julkaisun maaraportti: Finnish Country Note on Transitions in ECEC. Review of Policies and Practices for Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education. Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland. 2017:27

Kotimaisia väitöstudkimuksia

Haring, M. 2003. Esi- ja alku-opettajien pedagogisen ajattelun kohtaaminen. Joensuun yliopisto.

- / Haastateltu 9 lto ja 9 lo, jotka toteuttivat siirtymävaiheen yhteistyötä

Forss-Pennanen, P. 2006. Uuden oppimista, kokeilua ja pohtimista. Yhteisöllisiä ja yksilöllisiä polkuja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä. Chydenius - Jyväskylän yliopisto.

- / Esi- ja alkuopetuksen kehittämisprojekti 1993-2003: Kasvatusorganisaation toimintakulttuuri, kasvattajien välinen vuorovaikutus, ammatillinen kasvu

Poikonen, P.-L. 2003. ”Opetussuunnitelma on sitä elämää” Päiväkoti-koulu yhteisö opetussuunnitelman kehittäjänä. Jyväskylän yliopisto.

- / Esi- ja alkuopetuksen yhteistyöhanke.
- / Pedagoginen kehittäminen ja mielekkään jatkumon luominen esiopetuksesta kouluun. Tavoitteena myös luoda yhteinen toimintamalli, jossa hallinnollisia, kulttuurisia ja ammatillisia raja-aitoja pystytään murtamaan.

OECD Starting Strong V (2017)

Transitions from ECEC to primary education

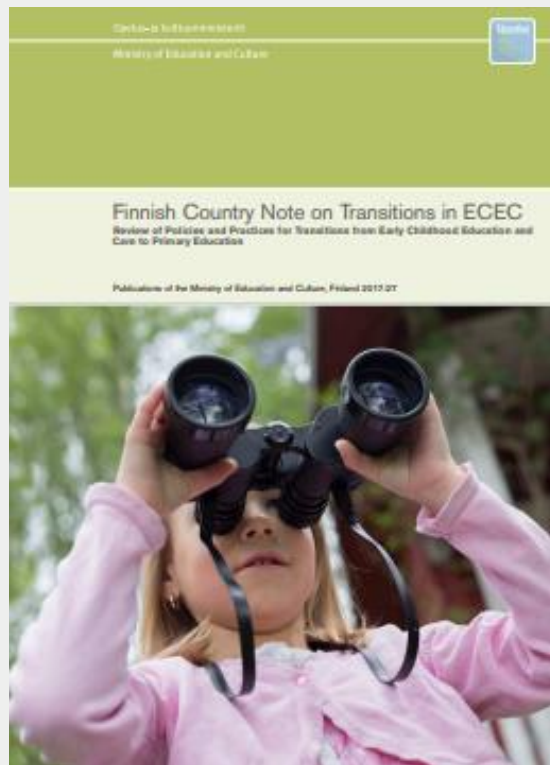
- Kansainvälinen, vertaileva raportti siirtymistä varhaiskasvatuksesta kouluun
 - / järjestelmien ja organisoinnin,
 - / ammatillisen jatkumon,
 - / pedagogisen jatkumon ja
 - / lasten kehityksellisen jatkumon näkökulmista

Tutkimustieto
Asiaintila OECD maissa
(maaraportit ja kyselyvastaukset)
Haasteet ja niihin ehdotettuja
strategioita

Finnish Country Note on Transitions in ECEC

Review of Policies and Practices for Transitions from Early Childhood Education and Care to Primary Education

Publications of the Ministry of Education and
Culture, Finland 2017:27